

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Bytové hospodářství městského obvodu

Housing Management of the Town District

Student:	Tereza Jiráková
Vedoucí bakalářské práce:	Ing. Eva Marečková

Ostrava 2010

Zadání bakalářské práce

Student: **Tereza Jiráková**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Bytové hospodářství městského obvodu**
Housing Management of the Town District

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Pravidla hospodaření obcí
  3. Analýza hospodaření městského obvodu
  4. Aspekty bytového hospodářství v hospodaření městského obvodu
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

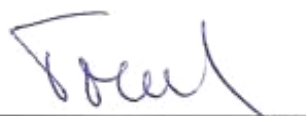
- BŘEŇ, J. a kol. *Obce 2008-2009*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. 1092 s. ISBN 978-80-7357-331-7.
POLÁKOVÁ, O. a kol. *Bydlení a bytová politika*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. 294 s. ISBN 80-86929-03-5.
PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7262-086-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eva Marečková**

Datum zadání: 20.11.2009

Datum odevzdání: 07.05.2010

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně příloh vypracovala samostatně. Přílohu č. 4 jsem převzala.“

V Ostravě dne 7. května 2010

.....

Tereza Jiráková

OBSAH

1 ÚVOD.....	1
2 PRAVIDLA HOSPODAŘENÍ OBCÍ V ČR	3
2.1 OBECNÍ ZŘÍZENÍ ČR	3
2.1.1 Typy obcí	3
2.1.2 Působnost obce	4
2.1.3 Orgány obce	5
2.2 HOSPODAŘENÍ OBCÍ.....	8
2.2.1 Rozpočet obce	8
2.2.2 Rozpočtový výhled	9
2.2.3 Rozpočtový proces	9
2.3 PŘÍJMY ROZPOČTU OBCE	11
2.3.1 Daňové příjmy	12
2.3.2 Nedaňové příjmy.....	14
2.3.3 Kapitálové příjmy	14
2.3.4 Přijaté dotace	15
2.4 VÝDAJE ROZPOČTU OBCE	16
2.4.1 Běžné výdaje	17
2.4.2 Kapitálové výdaje	18
2.5 MIMOROZPOČTOVÉ FONDY	18
3 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ MĚSTSKÉHO OBVODU.....	19
3.1 MĚSTSKÝ OBVOD MARIÁNSKÉ HORY A HULVÁKY	19
3.1.1 Historie	19
3.1.2 Památky	22
3.1.3 Úřad městského obvodu a jeho organizace	22
3.2 PŘÍJMY MĚSTSKÉHO OBVODU	25
3.2.1 Daňové příjmy	26
3.2.2 Nedaňové příjmy.....	27
3.2.3 Kapitálové příjmy	29
3.2.4 Přijaté dotace	29
3.3 VÝDAJE MĚSTSKÉHO OBVODU	31
3.4 SALDO PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ MĚSTSKÉHO OBVODU	33
4 ASPEKTY BYTOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ V HOSPODAŘENÍ MĚSTSKÉHO OBVODU.....	34
4.1 BYTOVÝ FOND MĚSTSKÉHO OBVODU	34
4.2 CHARAKTERISTIKA BYTOVÉHO ODBORU	35
4.3 ANALÝZA BYTOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ.....	37
4.4 PROBLÉM DLUŽNÍKŮ BYTOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ	40

5 ZÁVĚR.....	42
---------------------	-----------

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

SEZNAM ZKRATEK

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

SEZNAM PŘÍLOH

JEDNOTLIVÉ PŘÍLOHY

1 ÚVOD

Územní samosprávné celky mají položen základ v Ústavě ČR a od ní se dále rozvíjí do dalších právních předpisů. Stěžejním právním předpisem pro vypracování této práce bude zákon o obcích, kde jsou uvedeny nejdůležitější informace, které se týkají obecního zřízení České Republiky, o kterém bude tato bakalářská práce pojednávat.

Obsah **druhé kapitoly** bude teoretickým východiskem celé práce. Bude se zabývat základním postavením obcí v ČR a jejich přesným definováním podle zákona o obcích. Dále vymezením typů obcí v ČR v návaznosti na jejich působnost a také představením orgánů obcí s popisem jejich činností. Druhá část této kapitoly bude věnována hospodaření obcí v ČR, které má stanoveno svá pravidla od přesného vymezení rozpočtu, rozpočtového výhledu a rozbohem všech činností, které tvoří celý rozpočtový proces. Kapitola bude dále obsahovat popis jednotlivých příjmů a výdajů dle druhového hlediska rozpočtové skladby.

Třetí kapitola, která bude praktickou částí bakalářské práce, představí městský obvod Mariánské Hory a Hulváky, který je jedním z městských obvodů Statutárního města Ostravy. Kapitola uvede základní informace o městském obvodu, přes jeho historii, nejznámější památky a představí úřad městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky, jeho organizační členění a kompetence jednotlivých odborů a oddělení úřadu. Převážná část kapitoly bude věnována analýze hospodaření městského obvodu, která bude vycházet z poskytnutých závěrečných účtů za období 2004 – 2008. Analýza rozvede jednotlivé příjmy a výdaje městského obvodu, jejich procentuální podíly a celkový vývoj za sledované období.

Čtvrtá kapitola bude navazovat na kapitolu třetí, kde jsou uvedeny rozpočty jednotlivých odborů, a zaměří se na podrobnější analýzu jednoho z nich, kterým je bytový odbor. Bude se zabývat specifikací bytového odboru, jeho základním informacím a bytovým fondem městského obvodu, který je spravován právě odborem bytového hospodářství. Blíže zde bude specifikován rozpočet bytového odboru, který je dán pravidly dle Statutu města Ostravy, který stanovuje přesná pravidla, na co může být příjem, kterým je nájemné za bytové a nebytové prostory, použit. Kapitola se také zaměří na nejvýznamnější problém, kterému bytový odbor čelí, na neplatiče nájemného.

Cílem práce je analyzovat hospodaření městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky se zaměřením na bytové hospodářství.

Jako **hypotéza** práce je stanoveno, zda je úřad městského obvodu schopen zakročit proti neplatičům nájemného.

V práci bude použita metoda analýzy, která je myšlenkovým vyjádřením zkoumaných číselných hodnot, metoda komparace, která srovnává uvedené veličiny a metoda deskripce, která se zabývá celkovým popisem.

2 PRAVIDLA HOSPODAŘENÍ OBCÍ V ČR

Všechny obce v ČR mají nejen stanovené právní předpisy, kterými se musí řídit, ale také svá pravidla podle kterých hospodaří. Základním pravidlem je každoroční sestavování rozpočtu. Rozpočet představuje bilanci příjmů a výdajů obce v daném roce. Při sestavování rozpočtu se vychází z rozpočtového výhledu, jehož sestavování má také svá pravidla. Obsahem této kapitoly jsou základní informace o obecním zřízení ČR, ovšem hlavně je zaměřena na rozpočet obce, jeho sestavování, strukturu a na celkové hospodaření obce.

2.1 Obecní zřízení ČR

Obce¹ jsou základní územní samosprávné celky, které vystupují v právních vztazích svým jménem a nesou odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Jedná se o veřejnoprávní korporace, mají vlastní majetek. Obce pečují o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Při plnění svých úkolů chrání veřejný zájem.

Každá obec má své charakteristické znaky. Jsou jimi ohraničené území, občané dané obce a působnost obce.

2.1.1 Typy obcí

Na úrovni obcí je rozhodující zajištění vlastní samosprávy. Rozlišujeme obce, které nejsou městy, města, obce s pověřenými obecními úřady, obce s rozšířenou působností, statutární města a hlavní město Prahu.

Obcí jsou všechny základní územní samosprávné celky, které byly obcí ke dni 12. 11. 2000, kdy nabyl účinnosti zákon č. 126/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, dále také obce nově vzniklé sloučením obcí nebo oddělením části obce. Obec se může nazývat také městysem. Stává se tak na vlastní žádost, kterou schvaluje předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Jedná se ovšem pouze o název, postavení městyse je stejné jako postavení jiné obce.

Městem je obec, která má alespoň 3000 obyvatel a stanoví tak rovněž předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.

---

¹ Břeň, J. a kol., 2008.

V souvislosti s výkonem přenesené působnosti rozlišujeme obce, obce s matričním úřadem, obce se stavebním úřadem, obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností.

Statutární města jsou taxativně stanovena zákonem. V současné době existuje v ČR 23 statutárních měst. Zajímavostí statutárních měst je jejich územní členění na městské obvody a městské části, které mají vlastní samosprávné orgány. Takto členěná města se řídí mimo zákona o obcích, také statutem daného města.

Statut města je obecně závazná vyhláška statutárního města, podle které je město organizováno a řízeno. Ve statutu je uvedeno členění statutárního města na městské obvody a městské části. Dále jsou zde stanoveny vnitřní poměry ve věcech správy statutárního města, určeny symboly města a jednotlivých městských obvodů popř. městských částí, vymezeny kompetence jednotlivých orgánů města i jeho částí, rozsah samostatné i přenesené působnosti, pravidla hospodaření, kontroly, rozvoje města apod. Statut také blíže rozebírá oblasti věcí vnitřních, sociálních, bytového hospodářství, komunálních služeb, životního prostředí a dalších oblastí, které jsou potřebné pro správné fungování a chod města.

2.1.2 Působnost obce

V České Republice rozlišujeme dva druhy působnosti obce². Vykonávají státní správu v přenesené působnosti a samosprávu v samostatné působnosti obce.

Samostatná působnost obce znamená, že obec spravuje své záležitosti samostatně. Státní orgány a orgány kraje mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který stanoví zákon.

V rámci samostatné působnosti zajišťují veřejné statky pro své občany, které mají především lokální charakter a slouží k uspokojování potřeb občanů žijících na území obce. Rozhodují o způsobu zabezpečování těchto veřejných statků, o hospodaření s finančními prostředky v rámci svého rozpočtu. Nedílnou součástí je i kontrola všech činností obce, včetně finanční kontroly.

V samostatné působnosti obec rozhoduje i o směrech dalšího sociálně ekonomického rozvoje obce, a to vytvářením podmínek pro podnikání, pro vytváření dalších pracovních míst

---

² Břeň, J. a kol., 2008.

v soukromém sektoru obce a vytváření dalších pracovních míst v rámci lokálního veřejného sektoru. Právo vlastnit majetek a samostatně s ním hospodařit, patří mezi nedílné součásti samostatné působnosti obce. Obec neručí za závazky fyzických a právnických osob.³

Obce vydávají při výkonu své samosprávy obecně závazné vyhlášky obce a při výkonu státní správy nařízení obce.

Přenesená působnost obcí je dekoncentrována státní správa svěřená obcím. V přenesené působnosti tak obec podle platných zákonů vlastně pomáhá státu ve výkonu jeho působnosti a pravomoci, přičemž v míře stanovené zákony se musí řídit pokyny a nařízeními státních orgánů.⁴

Přenesenou působnost vykonává obec ve správním obvodu obce. Rozlišujeme přenesenou působnost I. stupně (základní rozsah přenesené působnosti), přenesenou působnost II. stupně (pověřené obecní úřady) a přenesenou působnost III. stupně (obce s rozšířenou působností).

V některých případech mohou obce mezi sebou uzavřít veřejnoprávní smlouvu, kdy obec vykonává některé činnosti v rámci přenesené působnosti také pro jiné obce. K jejímu uzavření je nutný souhlas krajského úřadu.

Nad výkonem přenesené působnosti v obcích dohlíží krajský úřad, v některých případech také ministerstvo vnitra a další ústřední orgány státní správy.

2.1.3 Orgány obce

Každá obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Další orgány obce⁵ jsou od zastupitelstva odvozeny, nemají tedy základ v Ústavě ČR. Jsou tvořeny radou obce, starostou, zastupovaným v době své nepřítomnosti místostarostou, a obecním úřadem.

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je nejvyšším orgánem obce. Skládá se ze členů zastupitelstva obce. Může rozhodovat ve všech samosprávných záležitostech kromě těch, které patří

---

³ Peková, J., 2004, str. 83.

⁴ Břeň, J., 2008, str. 42.

⁵ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

do rozhodování pravomoci zastupitelstva kraje, který je vyšším územním samosprávným celkem.

Zastupitelstvo má rozhodovací pravomoc. Rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce, schvaluje program rozvoje obce, jeho rozpočet a závěrečný účet, vydává obecně závazné vyhlášky obce, stanovuje počet členů rady obce, volí ze svých členů starostu a další členy rady obce a odvolává je z funkce, zřizuje a ruší výbory a volí jejich předsedy, zřizuje a ruší obecní policii, rozhoduje o spolupráci obce s jinými obcemi a o formě této spolupráce.

Zastupitelstvo se schází podle potřeby, ovšem minimálně jednou za tři měsíce. Schůze jsou veřejné a pořizuje se z nich zápis. Při stanovení počtu členů zastupitelstva, viz příloha č. 1, se přihlíží k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu.

Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti. Je voleno z řad členů zastupitelstva a ze své činnosti se mu odpovídá. V obci, kde se rada nevolí, vykonává její pravomoc starosta. Počet členů je vždy lichý, minimálně 5 a maximálně 11, nesmí přesahovat 1/3 členů zastupitelstva. Schází se podle potřeby a schůze jsou neveřejné. Rada je schopna se usnášet za přítomnosti nadpoloviční většiny všech členů a k platnému usnesení je třeba nadpoloviční většina všech jejích členů.

Připravuje návrhy na projednání zastupitelstva obce, zabezpečuje plnění přijatých usnesení a hospodaření obce podle schváleného rozpočtu. Rada obce vydává nařízení obce, projednává a řeší návrhy, připomínky a podněty předložené jí zastupitelstvem obce, zřizuje a ruší komise, jmenuje a dovolává z funkce jejich členy, rozhoduje o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce. Rada dále stanovuje počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a schvaluje organizační řád obecního úřadu.

Starosta

Starosta je představitelem obce, který zastupuje obec navenek. Starostou může být občan obce starší 18 let a způsobilý k právním úkonům. Volí ho zastupitelstvo z řad svých členů. Starosta svolává a řídí zasedání zastupitelstva a rady obce, ze své činnosti se odpovídá zastupitelstvu, odpovídá za objednání a provedení auditu hospodaření obce, jmenuje

a odvolává tajemníka obce. Pokud není tajemník v obci zřízen, tak plní jeho úkoly. V jeho nepřítomnosti ho zastupuje místostarosta.

Obecní úřad

Obecní úřad je orgánem obce administrativního typu, v jehož čele stojí starosta. Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem obecního úřadu a zaměstnanci obce zařazených do obecního úřadu.

V oblasti samostatné působnosti plní obecní úřad úkoly, uložené mu zastupitelstvem nebo radou obce a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. V souvislosti s výkonem přenesené působnosti vykonává činnosti v základním rozsahu svěřeném obci s výjimkou věcí, které patří do působnosti jiného orgánu obce.

Výbory

Výbory⁶ zřizuje zastupitelstvo jako své iniciativní a kontrolní orgány. Výbory plní úkoly, kterými jej pověřilo zastupitelstvo obce, kterému se také zodpovídají ze své činnosti. Musí mít vždy lichý počet členů. Jejich usnesení se vždy vyhotovuje písemně a podepisuje ho předseda výboru, kterým je vždy člen zastupitelstva obce. Zastupitelstvo obce zřizuje vždy kontrolní a finanční výbor, které jsou nejméně tříčlenné a jejich členy nemohou být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu a ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce na obecním úřadu.

Usnesení výboru je platné, jestliže s ním vyslovila souhlas nadpoloviční většina všech členů.

Výbor pro národnostní menšiny zřizuje obec, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů hlásících se k jiné než české národnosti.

Osadní nebo místní výbor může obec zřídit v částech obce. Mezi kompetence těchto výborů patří předkládat zastupitelstvu obce, radě obce a výborům návrhy týkající se rozvoje části obce a rozpočtu obce a vyjadřovat se k návrhům jimi předkládaným.

---

⁶

Břeň, J., 2008, str. 66.

Komise

Rada obce může zřídit jako své iniciativní a poradní orgány komise. Komise⁷ předkládají svá stanoviska a náměty radě obce. Usnáší se většinou hlasů všech svých členů. Jestliže byl starostou po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřen výkon přenesené působnosti, tak je komise také výkonným orgánem. V oblasti přenesené působnosti na svém úseku se odpovídá starostovi a v ostatních věcech se odpovídá radě obce.

2.2 Hospodaření obcí

Důležitým nástrojem pro plnění úkolů obce je soustava veřejných rozpočtů, doplněná případně dalšími mimorozpočtovými, zpravidla účelovými peněžními fondy. Jedním z nejdůležitějších nástrojů pro zajištění činnosti obce je rozpočet, podle kterého hospodaří.

2.2.1 Rozpočet obce

Rozpočet⁸ je decentralizovaný peněžní fond, který se tvoří, rozděluje a používá na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence. Z účetního hlediska jej chápeme jako bilanci příjmů a výdajů dané obce. Můžeme ho také chápat jako rozpočtový plán, podle kterého obec v rozpočtovém období hospodaří.

Hospodaření obce během rozpočtového období, kterým zpravidla bývá kalendářní rok, lze charakterizovat vztahem

$$F_1 + P - V = F_2$$

Z tohoto vztahu vyčteme, že když ke stavu peněžních prostředků na počátku rozpočtového období přičteme příjmy a odečteme výdaje, tak získáme stav peněžních prostředků na konci rozpočtového období. Pokud je $F_1 > F_2$, vytváří se finanční rezerva pro hospodaření v dalším rozpočtovém roce. V případě, že $F_1 < F_2$, použijí se minulé rezervy nebo jiné zdroje, zpravidla návratné příjmy na vyrovnání rozpočtové bilance.

Obce, včetně dobrovolných svazů obcí, dosahovaly plusové hodnoty salda příjmů a výdajů v roce 2007 a 2008, ovšem v roce 2006 dosahovalo saldo záporných hodnot, když převažovaly výdaje nad příjmy o 1,7 mld. Kč, viz srovnání celkových příjmů a výdajů dle tab. č. 2.1 a tab. č. 2.2.

---

⁷ Břeň, J., 2008, str. 67.

⁸ Peková, J., 2004, str. 200.

2.2.2 Rozpočtový výhled

Vedle ročního rozpočtu mají obce povinnost sestavovat rozpočtový výhled na dobu 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje rozpočet. Rozpočtový výhled je pomocným nástrojem pro střednědobé finanční plánování a sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků. Tento rozpočtový výhled je pak jedním z východisek pro sestavení ročního rozpočtu obce.⁹

Rozpočtový výhled je povinna sestavovat každá obec od roku 2001 dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Rozpočtový výhled slouží ke střednědobému finančnímu plánování. Sestavování rozpočtového výhledu umožňuje obcím uvažovat o svých finančních zdrojích a potřebách v delším časovém horizontu, což je důležité zejména pro plánování investičních potřeb a analýzu možností využívání návratných finančních prostředků pro jejich financování.

Při jeho sestavování vychází obec z hospodaření posledních dvou až tří let. Musí zahrnovat alespoň čtyři základní ukazatele, kterými jsou celkové příjmy, celkové výdaje, celkové pohledávky a celkové závazky, ovšem může být i daleko podrobnější.¹⁰

2.2.3 Rozpočtový proces

Rozpočtovým procesem rozumíme souhrn činnosti, které jsou spojeny se sestavováním, schvalováním, plněním a kontrolou rozpočtu. Sestavuje se na jeden kalendářní rok. Celý rozpočtový proces je však delší, zpravidla zahrnuje dobu 1,5 až 2 roky. Návrh rozpočtu sestavuje většinou finanční výbor za součinnosti s dalšími odbory. Při jeho sestavování se vychází z rozpočtového výhledu. Sestavování rozpočtu dále navazuje na údaje z rozpisu nebo rozpočtového provizoria. Zahrnuje také vazby na jiné rozpočty a požadavky jednotlivých vedoucích odborů a zastupitelů.

Návrh rozpočtu by měl vycházet z analýzy hospodaření nejméně 2 roky zpět. Rozpočet můžeme rozdělit na běžný a kapitálový. První část se v podstatě při sestavování pravidelně opakuje, až na drobné odlišnosti. Kapitálová část souvisí s jednorázovými investicemi, kdy se každý rok investuje do jiné oblasti.

---

⁹ <https://portalekf.wps.vsb.cz>, 2010

¹⁰ Provazníková, R., 2009, str. 73.

Sestavený návrh rozpočtu projednávají rada obce a finanční výbor. Případné připomínky těchto orgánů finanční odbor zpracuje do návrhu rozpočtu. Poté je návrh minimálně 15 dnů zveřejněn na úřední desce, aby se k němu mohli vyjádřit občané.¹¹

Další fází rozpočtového procesu je schvalování rozpočtu. Kompetentním orgánem pro schvalování je zastupitelstvo obce. Ke schválení je potřeba souhlasu nadpoloviční většiny všech zastupitelů obce. Pokud nastane situace, že rozpočet není do konce předcházejícího roku schválen, tak se hospodaří podle pravidel rozpočtového provizoria, které rovněž musí zastupitelstvo schválit před začátkem roku, na který se rozpočet sestavuje. Pro rozpočtové provizorium obcí nejsou stanovena žádná pravidla. V situaci hospodaření dle rozpočtového provizoria se obvykle hospodaří měsíčně s 1/12 rozpočtu předcházejícího roku.

Rozpočtové provizorium je používáno obcemi velice často vzhledem k tomu, že před zahájením rozpočtového roku nelze sestavit kvalitní rozpočet, protože např. nejsou známy dotace ze státního rozpočtu na příslušný rok, nejsou známy výsledky hospodaření předcházejícího roku apod.¹²

ÚSC musí tedy mít před začátkem rozpočtového roku schválen buď rozpočet, nebo rozpočtové provizorium, jinak hrozí sankce za porušení rozpočtové kázně.

Po schválení rozpočtu následuje tzv. rozpis rozpočtu, kdy se schválený rozpočet musí rozepsat podle podrobné rozpočtové skladby. Tento rozpis schvaluje rada nebo jednotlivé odbory úřadu.¹³

Rozpočet obce musí být reálný, pravdivý a úplný, což má význam při kontrole plnění rozpočtu a jeho vyhodnocení během roku. Obec je povinna pravidelně měsíčně předkládat Ministerstvu financí zprávu o svém hospodaření. Nejdůležitějším orgánem, který dohlíží na plnění rozpočtu, je finanční výbor. Během roku dochází často ke změnám rozpočtu. Tyto změny označujeme jako rozpočtová opatření.

Přehled o skutečném plnění se sestavuje do závěrečného účtu, který sestavují rovněž výkonné orgány obce. Závěrečný účet musí být zveřejněn min. 15 dní na úřední desce před jeho projednáním v zastupitelstvu. Zastupitelstvo uzavírá jeho projednání buď souhlasem o celoročním hospodaření „bez výhrad“ nebo „s výhradami“.

---

¹¹ Provazníková, R., 2009, str. 70.

¹² <https://portalekf.wps.vsb.cz>, 2010

¹³ <https://portalekf.wps.vsb.cz>, 2010

Nezbytnou součástí projednání závěrečného účtu je zpráva o přezkoumání hospodaření obce za uplynulý rok, prováděna auditorem nebo krajským úřadem. Vyúčtování hospodaření za uplynulý kalendářní rok musí obsahovat údaje o hospodaření s příjmy a výdaji v plném členění rozpočtové skladby.

2.3 Příjmy rozpočtu obce

Příjmy obce můžeme rozdělit podle několika hledisek. Často se setkáváme s členěním dle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, které zahrnuje příjmy z vlastního majetku a majetkových práv, z výsledků vlastní hospodářské činnosti a hospodářské činnosti právnických osob, příjmy z vlastní správní činnosti, výnosy z místních poplatků, daní, dotace ze státního rozpočtu, státních fondů nebo z rozpočtu kraje, přijaté peněžní dary, příspěvky a další.

Dalším významným členěním rozpočtových příjmů obce je členění z druhového hlediska. Jedná se o členění příjmů obce na základně vyhlášky o rozpočtové skladbě, která dělí příjmy do čtyř základních oblastí (daňové, nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery), konkrétní data viz tabulka č. 2.1. Grafické vyjádření viz příloha č. 2.

Tabulka č. 2. 1 Příjmy obcí ČR v letech 2006 - 2008

	2006		2007		2008	
	%	mld. Kč	%	mld. Kč	%	mld. Kč
Daňové příjmy	53	130,7	56	141,3	57	154,4
Nedaňové příjmy	10	23,5	10	24,7	10	26,3
Kapitálové příjmy	7	16,0	5	12,3	6	15,7
Transfery	31	75,4	30	75,7	28	76,5
Příjmy celkem	100	245,6	100	254,0	100	272,9

Zdroj: www.triada.cz, vlastní zpracování

Obce v ČR, včetně dobrovolných svazků obcí, disponovaly v roce 2008 s téměř 273 mld. Kč, což je o 19 mld. Kč více než v roce předchozím a až o 27 mld. Kč více než v roce 2006 viz tab. č. 2.1. Z toho vyplývá, že celkové příjmy obcí mají rostoucí tendenci. Na tomto přírůstku se nejvíce podílely daňové příjmy.

2.3.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy tvoří nejvýznamnější skupinu příjmů obce. V ČR dosahují průměrného podílu 57 % (v roce 2008) na celkových příjmech obcí. Daňové příjmy zahrnují jednak příjmy z daní a jednak příjmy z poplatků.

Největší část daňových příjmů obce tvoří daně. Jejich rozdělení na svěřené a sdílené je dána tím, zda výnos ze státem stanovené daně plně směřuje do rozpočtu příslušné obce nebo je určitým podílem rozdělena mezi rozpočet obce, kraje a státní rozpočet.

Dle § 4 zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, patří mezi daňové příjmy obce:

- a) výnos daně z nemovitostí, kdy příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází,
- b) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- c) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- d) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- e) podíl na 21,4 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti,
- f) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob,
- g) 30 % z hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti,
- h) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- i) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků.

Správní poplatky obce jsou vybírány povinně, dle zákona o správních poplatcích, jestliže obce vykonávají územní samosprávu, při které se poplatek předepisuje. Jedná se o poplatky za provedení správních úkonů. Jejich výše je dána sazebníkem. Obce tedy nemají pravomoc poplatek zvýšit, snížit či prominout.

Místní poplatky mají povahu obecních daní. Oproti správním poplatkům, zaplacením místního poplatku nevzniká žádný nárok na poskytnutí protislužby. Obec ukládá místní poplatky dle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, obecně závaznou vyhláškou. Jejich výnos by měl sloužit na poskytování lokálních veřejných statků. Obce mohou uplatnit tyto poplatky:

- poplatek ze psů,
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek z ubytovací kapacity,
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj,
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možnosti jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Poplatky spojené s životním prostředím jsou z větší části příjmem Fondu životního prostředí, ovšem část s vazbou k území obce je příjmem rozpočtů obcí. Jedná se např. o poplatky za znečištění ovzduší, za uložení odpadů, za vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních apod. z místních nebo malých zdrojů znečištění.

2.3.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy¹⁴ vznikají z vlastní činnosti obce a slouží k částečné úhradě služeb, které obec poskytuje. Zahrnuje příjmy z pronájmu majetku, příjmy od organizací zřízených a založených obcí, příjmy z vlastního podnikání, příjmy z vlastní správní činnosti, pokuty, uživatelské poplatky, dary, příspěvky apod.

Mezi příjmy z majetku jsou nejvýznamnější příjmy z pronájmu majetku a příjmy z prodeje nekapitálového majetku tzn. příjmy z prodeje majetku pořízeného z neinvestičních prostředků popř. majetku, který byl prodán jako druhotná surovina. Z dlouhodobého hlediska jsou výhodnější pronájmy majetku, neboť umožňují získat v budoucnu pravidelné příjmy. Rozhodnutí o pronájmu nebo prodeji majetku by však měla předcházet důkladná ekonomická analýza.

Uživatelské poplatky zpravidla plynou přímo provozovateli. V některých případech plynou přímo do rozpočtu obce. O výši poplatku rozhoduje zastupitelstvo. Využívání uživatelských poplatků za smíšené veřejné statky umožňuje kalkulaci nákladů na měrnou jednotku spotřeby. Nelze-li přesně měřit spotřebu veřejného statku, tak je zpravidla určen paušální uživatelský poplatek.

Pokuty mají charakter doplňkových příjmů, jsou většinou nahodilé a malé. Obce mohou v rámci přenesené působnosti ukládat pokuty subjektům v tzv. přestupkovém řízení, kdy je zřízena přestupková komise, která vyměřuje pokuty subjektům, porušující svým chováním obecně závaznou vyhlášku obce.

Ostatní příjmy jako příjmy ze sdružování finančních prostředků, dary, výnosy ze sbírek apod. jsou příjmy zpravidla nevýznamnými.

Nedaňové příjmy zahrnují kolem 10 % celkových příjmů obce.

2.3.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy jsou zpravidla jednorázové a pravidelně se tedy neopakují. Tvoří kolem 5 % celkových příjmů obce. Jsou většinou účelové a využívají se k financování dlouhodobých potřeb, zejména na pořízení investic v lokálním a regionálním veřejném sektoru.

---

¹⁴ Peková, J., Pilný, J., Jetmar, M., 2008, str. 269.

Kapitálové příjmy představují příjmy z prodeje majetku územních celků, výnosy z vlastnictví cenných papírů – z prodeje akcií a z majetkových podílů.¹⁵

2.3.4 Přijaté dotace

Dotace¹⁶ jsou přijaté peněžní prostředky z veřejných rozpočtů. Mohou plynout ze státního rozpočtu, státních fondů, od krajů a z fondů Evropské unie. Můžeme je rozdělit na nárokové, které dostávají obce automaticky každý rok, aniž by si o ně požádaly, a na nenárokové, o které si musí zažádat.

Největší část dotací plyne obcím ze státního rozpočtu. To je dáno i tím, že vykonávají úkoly v rámci přenesené působnosti.

Obce mohou získávat i účelové dotace ze státních fondů a to zpravidla kapitálové povahy. Nejčastěji se jedná o dotace ze Státního fondu životního prostředí. Jejich poskytnutí je zpravidla podmíněno využitím i vlastních finančních prostředků na financování investice. Jedná se o tzv. podmíněné dotace.

V roce 2009 jsou uplatňovány tyto nárokové dotace¹⁷:

- ⇒ příspěvek na školství,
- ⇒ dotace na vybraná zdravotnická zařízení,
- ⇒ dotace na výkon státní správy,
- ⇒ dotace na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů obcím.

Příspěvek na školství je poskytován obcím, které zřizují mateřské a základní školy. Tento příspěvek dostávají pouze ty obce, jež jsou zřizovateli škol a to i na žáky, kteří docházejí do těchto škol z jiných obcí.

Dotace na vybraná zdravotnická zařízení jsou poskytovány obcím, které zřizují např. jesle, na jedno místo v těchto zařízeních.

Dotace na výkon státní správy dostávají všechny obce, protože každá obec vykonává určitý okruh státní správy, kterou na ni přenesl stát.

---

¹⁵ Provozňiková, R., 2009, str. 182.

¹⁶ Peková, J., Pilný, J., Jetmar, M., 2008, str. 272.

¹⁷ <https://portalekf.wps.vsb.cz>, 2010

V důsledku ukončení činností okresních úřadů přešly od 1. 1. 2003 jejich **zřizovatelské funkce** v některých případech na obce. Kritériem pro poskytování příslušných dotací je rozsah činností, které převzala příslušná obec.

Nenárokové dotace jsou formulovány jako dotační programy. Obec se o ně musí ucházet. Jsou vyhlášovány různými ministerstvy, státními fondy apod., které stanovují i příslušné podmínky získávání dotací. Celkový rozsah dotačních prostředků na jednotlivé dotační programy je omezen, takže nelze předpokládat, že každý požadavek na dotaci je vyřízen. K možnosti získání těchto dotací musí obce předkládat kvalitní programy.

2.4 Výdaje rozpočtu obce

Výdaje obce jsou velmi rozmanité a jejich široké spektrum lze sledovat na struktuře výdajů, dané rozpočtovou skladbou. Pro tento široký rozsah výdajů jsou však dána čtyři základní omezení. Obce nesmějí podporovat podnikatelské subjekty, jelikož by to mohlo vést k narušení hospodářské soutěže, poskytovat dotace politickým stranám, ručit za fyzické a právnické osoby a odměny zastupitelů a zaměstnanců se musejí řídit nařízením vlády.

Obecně se můžeme setkat s několika hledisky členění výdajů obcí. Nejpoužívanější jsou:

- dle ekonomického hlediska: běžné a kapitálové,
- dle rozpočtové skladby: druhové a funkční,
- dle infrastruktury: ekonomické a sociální,
- dle funkcí veřejných financí: alokační, redistribuční a stabilizační,
- dle rozpočtového plánování: plánované a neplánované.¹⁸

V praxi se nejčastěji setkáváme se členěním na běžné, kterými se financují běžné potřeby, a kapitálové výdaje, sloužících na financování dlouhodobých, zejména investičních potřeb. Běžné výdaje tvoří 2/3 a kapitálové výdaje 1/3 z celkových výdajů obcí, což můžeme názorně vidět v příloze č. 3.

---

¹⁸

Provazníková, R., 2009, str. 212.

Skupiny dle vyhlášky o rozpočtové skladbě z odvětvového hlediska:

1. skupina: Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství,
2. skupina: Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství,
3. skupina: Služby pro obyvatelstvo,
4. skupina: Sociální věci a politika zaměstnanosti,
5. skupina: Bezpečnost státu a právní ochrana,
6. skupina: Všeobecná veřejná správa a služby.

Tabulka č. 2. 2 Výdaje obcí v ČR v letech 2006 - 2008

	2006		2007		2008	
	%	mld. Kč	%	mld. Kč	%	mld. Kč
Běžné výdaje	66	162,6	69	170,1	70	180,4
Kapitálové výdaje	34	84,7	31	75,5	30	76,5
Výdaje celkem	100	247,3	100	245,6	100	256,9

Zdroj: www.triada.cz, vlastní zpracování.

Celkové výdaje obcí v ČR dosahovaly 256,9 mld. Kč v roce 2009 a oproti předcházejícímu roku se zvýšily o 11 mld. Kč a oproti roku 2006 se zvýšily o 10 mld. Kč. Ovšem když srovnáme rok 2006 s rokem 2007, tak měly výdaje klesající tendenci, kdy v roce 2007 poklesly téměř o 2 mld. Kč.

2.4.1 Běžné výdaje

Běžnými výdaji se financují běžné potřeby v příslušném rozpočtovém roce. Zpravidla se až na pár mírných odlišností opakují. Jsou určeny na platy zaměstnanců, nákup služeb, materiálu, energie, sociální dávky a další.

Velká skupina výdajů obcí spadá na zabezpečování veřejných statků. Zajišťování těchto statků pro obyvatelstvo přikazuje obcím stát, a to prostřednictvím přenesené odpovědnosti. Náklady na zabezpečování veřejných statků patří mezi obligatorní a nárokové. Obce na jejich financování dostávají dotace ze státního rozpočtu. Nejdůležitějšími statky,

kteřé obce musí poskytovat, je zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti, veřejné osvětlení, komunikace, zeleň, vzdělání, veřejnou hromadnou dopravu, bydlení, sociální služby, řízení skládek komunálního odpadu a další.

2.4.2 Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje slouží k dlouhodobějším a nákladnějším výdajům obce. Mnohé investiční projekty obcí, přesahující jedno období rozpočtového roku jsou financovány právě z kapitálových výdajů. Kapitálové výdaje jsou financovány z kapitálové části rozpočtu. Souvisí nejen s výdaji vynakládanými na pořízení nových investic, ale i se splácením jistin a půjček, které si v minulých letech obec půjčila na financování různých investic. Úroky z půjček se hradí z běžného rozpočtu. Jestliže se v minulých letech použil velký podíl návratných úvěru a půjček, může se stát, že v dalších letech pohltní významnou část výdajů a placení úroků si vyžádá úsporná opatření v běžných výdajích.¹⁹

2.5 Mimorozpočtové fondy

Zřizování fondů²⁰ není pro obce povinností. Obec může zřizovat peněžní fondy bez konkrétního účelu nebo pro konkrétní účel. Zdrojem fondů mohou být přebytky z hospodaření minulých let, příjmy běžného roku nebo převody během roku.

Sociální fond je určen pro zaměstnance obecní úřadu. Slouží jim k sociálním a kulturním potřebám jako je stravování, rekreace, sociální věci apod. Zdrojem fondu jsou prostředky z rozpočtu obce. Obec má stanovená pravidla pro použití těchto prostředků. Cílem fondu rezerv a rozvoje je shromažďovat zdroje na větší investice v budoucnu. Obvykle se zde ukládají prostředky z přebytku hospodaření běžného roku. Jedná se o neúčelový fond, který slouží jako rezerva hospodaření. Bytový fond zřizuje obec v případě, že získá půjčku ze Státního fondu rozvoje bydlení. Tyto prostředky se používají na opravy bytového fondu.

Obce zřizují pro fondy samostatné bankovní účty, na kterých evidují přijaté a vydané prostředky. Každá obec si může fondy nazvat podle sebe.

---

¹⁹ Peková, J., 2004, str. 332.

²⁰ <https://portalekf.wps.vsb.cz>, 2010

3 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ MĚSTSKÉHO OBVODU

Tato kapitola je věnována městskému obvodu obecně, jeho základním údajům, historii a také organizaci obecního úřadu. Je zde rozepsáno celkové hospodaření, které vychází ze závěrečných účtů za 5 let, přesněji za období 2004 - 2008.

Při sestavování rozpočtu vychází úřad městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky jako každá jiná obec z rozpočtového výhledu a z rozpočtu předcházejících let. Rozpočet je sestavován podle pravidel rozpočtové skladby. Své příjmy člení na daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace. Výdaje městského obvodu navazují na organizační členění úřadu, jelikož jsou rozděleny podle rozpočtů jednotlivých odborů a oddělení úřadu.

3.1 Městský obvod Mariánské hory a Hulváky

Mariánské Hory a Hulváky²¹ (dále „ÚMOb“) jsou od 24. listopadu 1990 městským obvodem statutárního města Ostravy. Území městského obvodu je tvořeno celými katastrálními územími Mariánské Hory a Zábřeh-Hulváky (místní část Hulváky). Obvod o rozloze 7,32 km² osidluje 12 731 (k 30. 6. 2008). Na obyvatele tedy spadá téměř 575 m².

Městský obvod sousedí s městskými částmi Moravská Ostrava a Přívoz, Vítkovice, Nová Ves, Ostrava – Jih a Hošťákovice.

Symbolem obvodu je historický znak představující modročervený polcený štít, vpravo vyniká půl zlato-červeně šachované moravské orlice, vlevo na zeleném návrší zlatý latinský kříž obtočený zleva vyrůstající stříbrnou lipovou ratolestí, podložený stříbrným břevnem a provázený vlevo nahoře zlatou pětihroutou hvězdou. Druhým symbolem městského obvodu je prapor, který byl udělen usnesením Rady města Ostravy č. 1574/30 z 27. 2. 1996. Představuje modrý list s bílou lipovou ratolestí o třech listech směřující od žerďové k vlající části viz příloha č. 4.

3.1.1 Historie

Historie Mariánských Hor²² sahá až k přelomu 13. – 14. století, kdy vznikla vesnice Čertova Lhota. První písemnou zmínku o Mariánských Horách nacházíme v roce 1367, tedy v době panování Karla IV., kdy nesla název Tefflsdorf (Čertova Lhotka). Zřejmě se jí tak

²¹ www.marianskehory.cz, 2010

²² www.marianskehory.cz, 2010

řikalo podle jména majitele obce Herschode Teuffelsdorfa. V době svého vzniku měla tato ves asi jen 7 – 8 usedlostí a nacházela se v odlehlém bažinatém a zalesněném místě. Čertova Lhotka byla po dlouhá staletí malou a chudou obcí. Impulsem k jejímu rozmachu se stala až těžba uhlí, kterou zde v roce 1854 zahájil olomoucký arcibiskup Bedřich Fürstenberg.

Do poloviny 16. století byla Lhotka majetkem olomouckých biskupů a její správu měl v rukou některý z rodů místní šlechty. V roce 1533 byla ves prodána Ladislavem z Kadaně, který byl dalším majitelem Lhotky, za 350 zlatých městu Moravské Ostravě. O šest let později se stala Čertova Lhotka trvale poddanskou vsí Moravské Ostravy až do roku 1848, kdy bylo poddanství zrušeno, obec se od města odtrhla a osamostatnila se. Během 18. století se ves příliš nerozšiřovala, například v roce 1794 měla 147 obyvatel a 26 domů, v roce 1843 měla 227 obyvatel, 36 domů a 49 domácností.

Rozhodující vliv na rozvoj obce mělo až dolování uhlí. Do 90. let 19. století se v obci usazovali dělníci pracující v ostravských dolech a ve Vítkovických železárnách. V roce 1890 zde žilo již 1 154 lidí. Obec začala rozvojem hornictví na jejím území růst. Roku 1854 tu nechal hledat uhlí olomoucký arcibiskup Bedřich Fürstenberg. V letech 1890 - 1896 byla na dně zrušeného Nového rybníka vyhloubena těžní a větrná jáma Ignát (později Šverma), jež patřila jedinému českému důlnímu podnikateli na Ostravsku, Vladimíru Vondráčkovi.

Růst pokračoval založením průmyslových závodů, jako byly rafinerie lihu společnosti Girandeli & Stern, slévárna a strojírna J. Jeremiáše a spol., parní cihelna firmy Sedlák a Halonský.

Rychlý průmyslový rozmach Mariánských Hor způsobil příliv nových obyvatel ze všech částí Předlitavska a Haliče, přesto si však zachovaly svůj český ráz. Byly jednou z mála obcí na Ostravsku, kde se německý kapitál nezmocnil obecní správy a neměl volnou ruku v provádění germanizační politiky (například roku 1900 z 7 571 obyvatel bylo 2 026 Poláků, 348 Němců; roku 1921 z počtu 12 513 obyvatel bylo už jen 108 Poláků a 493 Němců).

V 19. století zaznamenala ves také velký stavební rozkvět. Těžiště stavebního rozvoje obce se přesunulo k říšské císařské silnici (dnes třída 28. října). Domy začaly růst podél staré polní cesty (ulice Přemyslovců), spojující původní náves s novým centrem při hlavní silnici. 1. května 1847 projel poprvé obcí vlak Severní dráhy Ferdinandovy,

ale zastávka tu byla vybudována mnohem později. Místní dopravu zajišťovala tramvajová dráha, která ji spojovala s Moravskou Ostravou, pak i Novou vsí, Svinovem a Vítkovicemi.

Na přelomu 19. a 20. století žilo ve Lhotce už přes 8 000 obyvatel, ovšem komunální sféra velmi zaostávala za rychlým stavebním i demografickým rozvojem. Velké změny nastávají v roce 1899, kdy se obecním tajemníkem stal Jan Grmela, jehož cílem bylo zvelebit obec a povznést ji na město.

Za působení tajemníka Jana Grmely byl změněn název obce, přívlastek „Čertova“ se stejně už od 17. století přestal užívat a tehdy se obecní výbor usnesl na názvu „Ostravská Lhotka“. Došlo ke schválení češtiny jako jediné úřední a jednací řeči, obecního znaku (viz příloha č. 4) a obecních barev. Ovšem vzápětí byl název změněn na Mariánské Hory (dolů se říkalo „hory“, Mariánské – na počest Panny Marie), ve Vídni byl schválen a užívá se od 6. září 1901. V lednu 1902 byl obci udělen znak (viz příloha č. 4) a 1. dubna 1907 císař František Josef I. podepsal žádost o povýšení na město.

Začal velký stavební rozvoj Mariánských Hor jako ryze českého města. V letech 1905 - 1908 vznikl Chrám Panny Marie Královny, který patřil k jednému z největších v olomoucké diecézi. V roce 1905 byla založena Obchodní škola a jako první na Ostravsku v roce 1907 i škola hudební a varhanní.

Stavěla se radnice, nemocnice, hasičské skladiště, vodovod, kanalizace, fara, chudobinec, nový hřbitov, obecní spořitelna, chodníky, osvětlení, zkrátka vše, co bylo potřeba pro významně se rozrůstající obec.

Dále se rozvíjel průmysl, byly založeny dusíkárný, strojírenské továrny, cihelna, elektrárna. Těžířstvo Marie-Anna roku 1905 zavedlo do obce elektřinu.

Koncem 1. světové války a se vznikem Československé republiky se změnily i poměry v Mariánských Horách. Městské zastupitelstvo rezignovalo a byla jmenována správní komise, jež město spravovala až do jeho sloučení s Moravskou Ostravou, Přívozem, Vítkovicemi, Zábřehem, Hrabůvkou a Novou Vsí k 1. 1. 1924.

Ke dni 24. listopadu 1990 se stává obec městským obvodem Statutárního města Ostravy.

3.1.2 Památky

ÚMOb má dvě velmi známé památky. Jsou jimi bývalý uhelný Důl Ignát, který můžeme již znát pod názvem Důl Jan Šverma a Farní kostel Panny Marie Královny, který se nachází ve středu městského obvodu. Pro mnohé slouží jako záchytný bod při orientaci.

Důl Ignát

Důl Ignát je bývalý uhelný důl nacházející se na území ÚMOb. Těžní a větrná jáma o hloubce 535 metrů byla vyhloubena v roce 1890, Těžařstvem Vladimíra Vondráčka. Jáma se nacházela 800 metrů od pravého břehu řeky Odry a 450 metrů od železničních kolejí. Pravidelná těžba uhlí začala v roce 1895. Z důvodu finanční vyčerpanosti těžařstva byl majetek roku 1897 prodán společnosti Hornoslezských koksoven a chemických továren, a.s. v Berlíně, která v Moravské Ostravě vytvořila pobočku Moravskoostravské kamenouhelné těžírstvo Marie - Anna. V roce 1910 byl důlní majetek odprodán Rakouské báňské a hutní společnosti, a.s. Dne 7. září 1947 byl důl Ignát přejmenován na důl Jan Šverma. 1. října 1954 k němu byl přičleněn důl Odra v Přívoze, kde se přestalo těžit v roce 1971. Roku 1964 byl otevřen důl Jan Šverma II ve Svinově, který byl uzavřen v roce 1991. Samotný důl Jan Šverma těžbu skončil 31. března 1992.²³

Farní kostel Panny Marie Královny

Kostel je pozoruhodnou neobarokní stavbou z let 1905 - 1908, který se nachází Stojanovém náměstí. Dominantou kostela jsou dvě čtyřboké kvadratické věže. Na bohaté vnitřní výzdobě se podíleli malíři Joža Úprka, Ludvík Marold, Z. Vorlová-Vlčková a sochaři František Úprka a Karel Novák. Lustry byly vyrobeny podle návrhu Jana Kotěry.

3.1.3 Úřad městského obvodu a jeho organizace

ÚMOb se nachází v samotném středu Mariánských hor na ulici Přemyslovců 63. Kolem úřadu je bohatá dopravní obslužnost, umožňující návštěvu úřadu i z okrajových částí obvodu. Potřebné informace úřad poskytuje prostřednictvím úřední desky před obecním úřadem, dále na internetové úřední desce nebo si občané mohou přijít osobně v úředních hodinách.

---

²³

<http://www.hornictvi.info>, 2010

V období od 7. 12. 2007 do 8. 5. 2009 nemohl ÚMOb podle rozhodnutí města samostatně hospodařit. Byl změněn Statut města Ostravy, který stanovil, že veškeré rozhodnutí, faktury, objednávky, smlouvy apod. muselo město schválit. Zastupitelstvo města tak rozhodlo z důvodu toho, že ÚMOb zcela nedodržoval zákon o obcích. Našlo se mnoho smluv, ze kterých nebylo patrné usnesení Rady a byly podepsané pouze starostkou ÚMOb. Zpětně již nebylo možné prokázat projednání rozhodnutí Radou ÚMOb, neboť se nepodařila dohledat jednotlivá čísla usnesení. Dne 8. 5. 2009, kdy došlo k opětovné změně Statutu města Ostravy, ÚMOb opět nabyl právo samostatně hospodařit.

Starostkou obvodu je Ing. arch. Liana Janáčková, kterou v době její nepřítomnosti zastupuje místostarosta RSDr. Jiří Boháč a tajemníkem je Ing. Miloš Pauček. Zastupitelstvo je složeno z 15 zastupitelů, kteří byli zvoleni na volební období 2006 - 2010. Rada městského obvodu se skládá z 5 členů, kterými jsou starostka, místostarosta a další 3 členové. ÚMOb zřizuje kontrolní a finanční výbor a povodňovou komisi, které jsou složeny z 5 členů. V čele kontrolního výboru stojí předseda Ing. Jiří Jizerský. Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce, dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem na úseku samostatné působnosti a dále plní další úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo. V čele finančního výboru stojí předseda Ing. Jan Andrlé. Dále v příloze č. 5 vidíme organizační členění celého obvodu na odbory a oddělení úřadu²⁴, podle kterého se odvíjí členění výdajů, které jsou zmiňovány dále.

Finanční odbor zabezpečuje práce na vyhotovení návrhu rozpočtu, sleduje a vyhodnocuje jeho plnění, zabezpečuje činnosti spojené s financováním městského obvodu a příspěvkových organizací z rozpočtu městského obvodu. Vede účetnictví o stavu a pohybu majetku, o všech příjmech a výdajích, o fondovém hospodaření, půjčkách, úvěrech a jejich splátkách a o sdružených prostředcích.

Odbor hospodářské správy a vnitřních věcí je odborem ÚMOb pro organizační zajištění činnosti zastupitelstva městského obvodu a rady městského obvodu, zabezpečuje státní správu vyplývající z práva volebního a ze zákona o místním referendu, zabezpečuje správní činnosti na úseku matrik, státního občanství, sčítání lidu, domů a bytů, evidence obyvatel, občanských průkazů a cestovních dokladů, přestupků, metodicky sjednocuje postup úřadu při zajišťování práv občanů na poskytování informací, zabezpečuje materiálně technické podmínky a nebytové prostory pro jednotlivé odbory úřadu, realizaci úkolů

²⁴

www.marianskehory.cz, 2010

na úseku požární ochrany vyplývající obcím ze zákona o požární ochraně a zabezpečuje oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Odbor hospodářské správy a vnitřních věcí také zabezpečuje činnosti kanceláře starostky a místostarosty, tiskového úseku radnice, právních záležitostí a personální agendy.

Odbor výstavby, vodního hospodářství a zemědělství vykonává státní správu na úseku územního řízení a stavebního řádu vč. výkonu státního stavebního dohledu, dále státní správu na úseku horního zákona, geologie a problematiky radonu a metanu, na úseku ochrany zemědělského půdního fondu, myslivosti, rybářství, zemědělství, veterinární a rostlinolékařské péče a na úseku ochrany vod, vodovodů a kanalizací.

Majetkové oddělení plní úkoly vyplývající ze samostatné působnosti a týkající se věcí ve správě městského obvodu dle Statutu města Ostravy. Ke kompetencím majetkového oddělení patří např. vedení evidence přijatých plateb bankou nebo v hotovosti za nájem pozemků, věcných břemen apod., realizuje vymáhání dlužného nájemného, úroků z prodlení a smluvních pokut a zajišťuje veškeré materiály pro soudní vymáhání, poskytuje informační službu o placení nájemného a úroků z prodlení, předkládá katastrálnímu úřadu návrhy na zápisy od katastru nemovitostí (geometrické plány, odstranění budov apod.), vede majetkoprávní agendu nemovitého majetku statutárního města Ostravy svěřeného městskému obvodu, zajišťuje veškeré podklady pro prodej bytových a nebytových jednotek do vlastnictví v souladu s příslušnými právními předpisy, zajišťuje zpracování prohlášení vlastníka při prodeji bytových a nebytových jednotek do vlastnictví, vede evidenci prodaných pozemků, domů, bytových a nebytových jednotek do vlastnictví, zajišťuje a zpracovává přiznání k dani z převodu nemovitostí a další.

Oddělení hmotné nouze zabezpečuje působnost na úseku pomoci v hmotné nouzi. Pomáhá osobám s nedostatečnými příjmy, motivuje tyto osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb a napomáhá k řešení některých nárazových situací.

Oddělení sociálně-právní ochrany dětí pomáhá rodičům při řešení výchovných a jiných problémů dětí, zprostředkovává rodičům poradenství, rozhoduje o výchovných opatřeních a plní další úkoly na úseku sociálně-právní ochrany dětí.

Oddělení péče o seniory zabezpečuje působnost na úseku sociální péče a sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Posláním tohoto oddělení je pomáhat

lidem, kteří vlivem věku nebo neuspokojivého zdravotního stavu nejsou schopni zvládnout běžné úkony péče o sebe a svou domácnost, zachovat co nejvyšší míru soběstačnosti, umožnit jim setrvat co nejdéle v jejich přirozeném domácím prostředí, udržovat kontakty s rodinou a okolím a účastnit se na aktivitách volného času.

3.2 Příjmy městského obvodu

Příjmy rozpočtu se člení podle druhu na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace. ÚMOb plynul největší příjem z přijatých dotací, ale postupně se přijaté dotace snižují a převládají nedaňové příjmy. Rozpočet městského obvodu se řídí Statutem města Ostravy. Z tohoto důvodu nejsou např. v daňových příjmech zahrnuty příjmy z daně z příjmů nebo daně z přidané hodnoty a to je také důvodem proč městský obvod nemá nejvyšší příjem z daňových příjmů, jak je tomu obecně u obcí v ČR.

Příjmy ÚMOb stanoveny Statutem města Ostravy jsou:

- a) příjmy z majetku a majetkových práv, kapitálové příjmy z prodeje nemovitého majetku svěřeného městského obvodu a další příjmy z prodeje majetku,
- b) příjmy z výsledků vlastní hospodářské činnosti,
- c) příjmy z hospodářské činnosti právnických osob zřízených městským obvodem,
- d) příjmy z vlastní správní činnosti a z výkonu státní správy,
- e) příjmy z pokut uložených městským obvodem,
- f) výnosy z místních poplatků,
- g) příjmy z činnosti organizačních složek zřízených městským obvodem,
- h) výnos daně z nemovitostí nacházejících se na území městského obvodu,
- i) dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů,
- j) dotace z rozpočtu kraje,
- k) dotace z rozpočtu města,
- l) přijaté peněžní dary a příspěvky,
- m) návratné finanční výpomoci z rozpočtu města.

Ostatní příjmy, které zde nejsou uvedeny, plynou do rozpočtu města.

Příjmy městských obvodů, které uvádí Statut města Ostravy, jsou členěny podle zákona o rozpočtových pravidlech. V této práci jsou uvedeny jako názorná ukázka, které příjmy se mohou do rozpočtů městských obvodů zařadit. Ovšem městské obvody si tyto příjmy mohou členit i podle jiných platných pravidel. Městský obvod Mariánské Hory a Hulváky používá ve svých závěrečných účtech z let 2004 - 2008 druhové členění dle vyhlášky o rozpočtové skladbě. To je také důvodem, proč jsou v práci příjmy dále členěny na daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace.

Celkové příjmy městského obvodu mají klesající tendenci, což je způsobeno každoročním poklesem přijatých dotací. Nejvyšší hodnotu měly příjmy v roce 2004, kdy dosahovaly 287 mil. Kč. V dalších letech se postupně snižovaly a to na 222 mil. Kč v roce 2005, 206 mil. Kč v roce 2006 a v letech 2007 a 2008 již nedosahovaly ani 200 mil. Kč.

V letech 2004 a 2005 dosáhly nejvyššího podílu na celkových příjmech přijaté dotace, následované nedaňovými příjmy. Od roku 2006 již dosahují nejvyššího podílu na celkových příjmech nedaňové příjmy, které se sice za sledované období výrazně nemění, ale klesající tendence přijatých dotací způsobuje růst podílu nedaňových příjmů na celkových příjmech ÚMOB. Daňové a kapitálové příjmy jsou již příjmem méně významným. Konkrétní data lze vidět v příloze č. 6.

3.2.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy nelze považovat za největší příjem rozpočtu městského obvodu, přesto je však velmi významný. Daňové příjmy se u tohoto obvodu pohybují mezi 7 - 15 % z celkových příjmů městského obvodu, což je velmi zajímavé ve srovnání s celorepublikovým průměrem, kde se daňové příjmy podílí na celkových příjmech 57 % (v roce 2008) a tvoří tedy největší příjem z celkových příjmů obcí v ČR. Je to způsobeno tím, že největší položky jako jsou daň z příjmů nebo daň z přidané hodnoty se neřadí mezi příjmy ÚMOB, ale odvádějí se do rozpočtu Statutárního města Ostravy. Toto vymezení příjmů městského obvodu je dáno Statutem města Ostravy, kterým se musí ÚMOB řídit.

V roce 2004 dosáhly daňové příjmy ve výši 21 mil. Kč nejnižší hodnoty za sledované 5leté období. V následujícím roce se zvýšily o 2 mil. Kč a v roce 2006 zase

snížily o 450 tis. Kč. V roce 2007 se daňové příjmy vyšplhaly až na téměř 26 mil. Kč, což byl nejvyšší daňový příjem za sledované období. V roce 2008 došlo k mírnému snížení, které nepřesáhlo ani 1. mil. Kč. Z tohoto vyplývá, že daňové příjmy kolísají, jelikož se jeden rok zvýší a druhý zase sníží. To ovšem neplatí v procentuálním srovnání, jelikož jak je vidět příloze č. 6, podíl v procentech má tendenci rostoucí.

Nejmenší rozdíl mezi výší celkových daňových příjmů můžeme vidět v roce 2006, kdy se snížily o 450 tis. Kč. V tomto roce sice došlo ke snížení daňových příjmů, ale podílově došlo ke zvýšení o 1 procentní bod na celkových příjmech městského obvodu. Podobné je to také v roce 2008, kde došlo sice ke snížení o 640 tis. Kč, ale podíl v procentech se zvýšil o 2 procentní body viz příloha č. 6.

Největší příjem z daňových příjmů plyne ÚMOB z daně z nemovitostí, která se pohybuje ve sledovaném období kolem 10 mil. Kč. Nejvyšší hodnoty dosáhl tento příjem v roce 2007, téměř 10,2 mil. Kč, což představovalo 39 % z celkových daňových příjmů v daném roce. Podílově dosáhl příjem daně z nemovitostí nejvyšší hodnoty v roce 2004, kdy přesáhl 47 %, přestože tento rok lze zařadit k méně výnosným z hlediska této daně. Konkrétní hodnoty všech daňových příjmů představuje příloha č. 7.

Dalšími významnými příjmy z daňových příjmů představují správní poplatky, dosahující 19 - 21 % celkových daňových příjmů, poplatky za provozovaný výherní hrací přístroj představující 17 - 20 %, poplatek za užívání veřejného prostranství s 7 - 12 %, odvod výtěžků z provozování loterií pohybující se od 6 % do 10 % a poplatky ze psů se svými 2 %. Ostatní daňové příjmy jako jsou poplatky za uložení odpadu nebo ze vstupného bereme jako doplňkový zdroj, protože nedosahují ani jednoho procenta. Příjem ze vstupného je dokonce uveden pouze v roce 2005, a to ve výši 118 Kč. Bližší znázornění můžeme vidět v příloze č. 8, kde se nachází graf znázorňující daňové příjmy ÚMOB za období 2004 - 2008.

3.2.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy jsou společně s přijatými transfery jedním z nejvýznamnějších příjmů ÚMOB. Na celkových příjmech městského obvodu se podílejí od 31 % do 53 % za sledované období. Toto rozmezí ovšem není způsobeno rostoucími nedaňovými příjmy, protože ty se za sledovaných 5 let výrazně nemění, ale stagnují kolem 90 mil. Kč. Důvodem zvyšujícího se podílu nedaňových příjmů na celkových příjmech ÚMOB jsou klesající hodnoty přijatých dotací, což způsobuje také klesající tendenci celkových příjmů ÚMOB.

Ve srovnání s celorepublikovým průměrem, kde se nedaňové příjmy rovnají 10 % z celkových příjmů obcí v ČR, je rozdíl až o 43 %. Je to způsobeno nízkým podílem daňových příjmů a také tím, že do nedaňových příjmů plynou příjmy z nájemného bytových a nebytových jednotek, které jsou dále využívány na správu svěřeného bytového fondu.

V roce 2004 dosáhly nedaňové příjmy 89 mil. Kč. V dalších letech 2005 a 2006 došlo k mírnému poklesu na 88 mil. Kč a o rok později v roce 2007 k nárůstu na téměř 92 mil. Kč, což představuje nejvyšší nedaňový příjem za sledované období. Následující rok 2008 došlo opět k mírnému snížení na necelých 91 mil. Kč. Z tohoto srovnání vyplývá, že nedaňové příjmy mají ve sledovaném období kolísavý charakter, a proto nelze přesně odhadnout jejich vývoj v následujících letech. Avšak v podílovém vyjádření na celkových příjmech ÚMOB, které se pohybují v rozmezí od 31 % do 52 %, mají nedaňové příjmy tendenci rostoucí.

Hlavním příjmem nedaňových příjmu jsou příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí, které zahrnují 87 - 91 % ze všech nedaňových příjmů. Tyto příjmy jsou takto vysoké hlavně z důvodu příjmů z inkasa bytového hospodářství (nájemné, zálohy na služby), z nájemného za nebytové prostory a dále pak nájemného za umístění reklamy.

V příjmech z poskytování služeb a výrobků, které se na celkových nedaňových příjmech podílejí 3 - 4 %, jsou účtovány příjmy za poskytnuté služby, poplatky za sepsání smluv, platby nedoplatků z vyúčtování služeb bytového hospodářství a příjem za inzerci ve zpravodaji městského obvodu. Příjmy z pronájmu pozemků se podílejí na celkových nedaňových příjmech kolem 2 %, odvody příspěvkových organizací, které zahrnují 100 % příjem z odpisů těchto organizací, se podílejí 2 %, přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady 0 - 3 %, ostatní nedaňové příjmy jinde nezařazené (poplatky z prodlení za bytový fond, vymožené výživné odboru sociálních věcí) 0 - 2 % a příjmy z úroků 0 - 1 % z celkových nedaňových příjmů za sledované období viz přílohy č. 9 a č. 10.

Do rozpočtu nedaňových příjmů městského obvodu patří dále mýtné (příjmy na základě smluv o zřízení věcného břemene), ostatní příjmy z vlastní činnosti, příjmy z pronájmu movitých věcí, ostatní příjmy z pronájmu majetku, soudní poplatky, přijaté sankční platby, ostatní přijaté vrácené transfery, neinvestiční dary, pojistné náhrady a splátky půjčených prostředků od obyvatelstva. Tyto položky jsou méně významné, jelikož nedosahují

ani 1 % z podílů na celkových nedaňových příjmech a vzhledem k jejich množství nejsou znázorněny v příloze č. 10, ale konkrétní data uvádí příloha č. 9.

3.2.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy jsou nejnižším druhem příjmů ÚMOB. Na celkových příjmech se podílejí 1 - 4 %. Kapitálové příjmy za sledované období kolísají. V roce 2004 přesahovaly 3 mil. Kč, v následujících letech výrazně vzrostly, a to na téměř 6 mil. Kč v roce 2005 a až 9 mil. Kč v roce 2006. Rok 2006 představoval nejvyšší kapitálové příjmy za sledované období, kdy dosahovaly podílu na celkových příjmech ÚMOB 4 %. V následujících letech došlo k výraznému poklesu, a to na 3 mil. Kč v roce 2007 a 2 mil. v roce 2008, představující pouze 1 % podílu z celkových kapitálových příjmů viz příloha č. 6.

Z přílohy č. 11, kde jsou uvedeny kapitálové příjmy za období 2004 - 2008, je zřejmé, že největších příjmů dosahují příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí, představující podíl na celkových kapitálových příjmech 45 - 56 % za sledované období, mimo roku 2008, kdy městskému obvodu neplynul z tohoto zdroje žádný příjem. Tento prodej se týkal především bytových jednotek popř. garáží.

Dalším významným zdrojem kapitálových příjmů jsou příjmy z prodeje pozemků, které se podílejí na celkových kapitálových příjmech 14 - 48 % za sledované období. Nejvyššího příjmu dosahují příjmy z prodeje pozemků v roce 2006 s téměř 4 mil. Kč (43 % z celkových kapitálových příjmů). Zajímavý je ovšem rok 2008, kde příjmy z prodeje pozemků nedosahují ani 1 mil. Kč, ovšem podíl na celkových kapitálových příjmech tohoto roku je 48 %. Je to způsobeno tím, že položky příjmy z prodeje nemovitostí a jejich částí a příjmy z prodeje ostatního dlouhodobého majetku nedosahuje žádného příjmu. Podobná situace je rozpoznatelná také u položky ostatních příjmů z prodeje dlouhodobého majetku, která dosahuje až 52 % v roce 2008. Grafické znázornění udává příloha č. 12.

Příjmy z prodeje ostatního dlouhodobého hmotného majetku považujeme, s podílem na celkových kapitálových příjmech 0 - 5 %, za doplňkový zdroj, který např. v roce 2005 plynul z prodeje opotřebovaného osobního automobilu.

3.2.4 Přijaté dotace

Dotace jsou pro ÚMOB velmi důležitým příjmem, který má od roku 2004 klesající tendenci. Především v roce 2004 zaujímaly přes 60 % celkových příjmů městského obvodu,

kdy dosáhly částky 174 mil. Kč. Postupně se ovšem jejich výše snižuje, až na 55 mil. Kč v roce 2008, což představuje pouze 32 % z podílu celkových příjmů městského obvodu viz příloha č. 6.

Důvodem snižování celkových přijatých dotací je skutečnost, že od roku 2005 nezískal městský obvod dotace od krajů a investiční dotace z všeobecné pokladní správy v roce 2005 a od roku 2006 je dále bez neinvestičních dotací ze státních finančních aktiv a od roku 2007 bez investičních dotací ze státních fondů. V roce 2006 a 2007 nezískal obvod také žádné investiční dotace ze státního rozpočtu.

Největší neinvestiční dotace plynou ÚMOB ze státního rozpočtu s podílem 4 - 54 % z celkových dotací. Nejvyšší byly v roce 2004 ve výši 48 mil. Kč tj. 28 % z celkových dotací a v procentuálním vyjádření byly nejvyšší v roce 2006 s podílem 54 % na celkových dotacích, což představuje hodnotu 46 mil. Kč. Dotace od obcí se podílejí na celkových přijatých dotacích 20 - 50 % z celkových dotací a plynuly v absolutním vyjádření nejvyšší v roce 2004 a to téměř 34 mil. Kč tj. 20 % z celkových dotací daného roku, ale v procentuálním vyjádření byly dotace od obcí největší v roce 2008 ve výši 50 % podílu na celkových dotacích ÚMOB. Z uvedeného lze vyvodit nesoulad nejvyšších hodnot dle absolutního a procentuálního srovnání za sledované období. Dále pak obvodu plynuly neinvestiční dotace ze státních fondů s podílem 3-5 % na celkových dotacích, které dosáhly nejvyšší hodnoty 8 mil. Kč. v roce 2005, dotace ze všeobecné pokladní správy s podílem 0-5 % byly nejvyšší v roce 2008 ve výši téměř 3 mil. Kč a v roce 2004 také dotace od krajů ve výši 31 mil. Kč s podílem 18 % z celkových dotací daného roku. ÚMOB použil neinvestiční účelové dotace např. na úpravu válečných hrobů, na regeneraci sídliště Fifejdy 1, na opravu kanalizace Mateřské školy Generála Janka a další. Konkrétní hodnoty udává příloha č. 13.

Největší investiční dotace získává ÚMOB od obcí s podílem na celkových přijatých dotacích 8 - 17 %. Investiční účelové dotace byly použity na výkup pozemků od těžební společnosti OKD, na výměnu oken, dveří a zateplení střechy mateřské školy Generála Janka, na rekonstrukci základní školy Generála Janka a cyklistické stezky.

Mimo jiné získal obvod účelové dotace na školství, hrobová místa, plavecký výcvik žáků a neúčelové na výkon státní správy, školství a sociální dávky.

3.3 Výdaje městského obvodu

Výdaje ÚMOB jsou členěny podle odborů a oddělení úřadu, což je další odlišnost ÚMOB od obcí v ČR obecně. Celkovou organizační strukturu znázorňuje příloha č. 5, kde můžeme vidět hierarchii jednotlivých odborů a oddělení, které jsou blíže specifikovány v podkapitole 3.1.3. Příloha č. 14 uvádí konkrétní hodnoty rozpočtů jednotlivých odborů za sledované období.

Výdaje ÚMOB se za sledované období pohybují od 163 mil. Kč do 282 mil. Kč viz příloha č. 14. Výdaje jsou největší v roce 2004, kdy dosáhly téměř 282 mil. Kč. V následujících letech dochází k jejich každoročnímu poklesu. Nejnižší hodnotu výdajů za sledované období představuje rok 2008, kdy dosáhly přes 163 mil. Kč. Lze tedy vysledovat jasnou tendenci poklesu výdajů, kdy se za sledované období výdaje snížily, až o 118 mil. Kč viz příloha č. 14.

Nejvyšší výdaje měl odbor bytového hospodářství, asi 80 mil. Kč, což představuje 40 % celkových výdajů ÚMOB. Za sledované období měly výdaje klesající tendenci, až na rok 2007, kdy došlo k mírnému růstu. Nejvyšší hodnoty lze vidět v roce 2004, necelých 89 mil. Kč (přibližně 32 % celkových výdajů), nejnižší v roce 2008, 73 mil. Kč (asi 44 % celkových výdajů). Z uvedeného vyplývá, že přestože se v absolutním vyjádření výdaje odboru bytového hospodářství ve sledovaném období snížily o 16 mil. Kč, v procentuálním vyjádření vidíme nárůst o 12 procentních bodů. Odbor bytového hospodářství je blíže rozebrán v další kapitole.

Dalším velmi významným odborem je odbor místního hospodářství a dopravy. Výdaje tohoto odboru mají až na rok 2007 klesající tendenci. Nejvyšší hodnoty dosahuje v roce 2004, kdy vyšplhaly až na částku 42 mil. Kč a naopak nejnižší v roce 2006, kdy dosahují 21 mil. Kč. Tento skok představuje snížení o 21 mil. Kč tj. 5 procentních bodů. Ve srovnání celého sledovaného období, tedy roku 2004 s rokem 2008 došlo ke snížení o 19 mil. Kč, ale v procentuálním vyjádření došlo ke snížení pouze o 1 procentní bod za sledované období. Nejvyšší výdaje odbor odvádí na péči o vzhled obce a veřejnou zeleň, dále pak na financování silnic a ostatních záležitostí pozemních komunikací, odpady, veřejné osvětlení nebo na využití volného času dětí a mládeže apod.

Oblast školství je spravována finančním odborem. Za sledované 5leté období dochází, až na rok 2007, ke každoročnímu poklesu. Výrazný rozdíl oproti následujícím rokům

představuje rok 2004, kde výdaje dosahovaly 67 mil. Kč (asi 24 % z celkových výdajů). Nejnižší byly v roce 2004, necelých 12 mil. Kč (asi 7 % z celkových výdajů). Od roku 2005 jsou výdaje poměrně vyrovnané. Ve srovnání roku 2004 s rokem 2008 je rozdíl snížení výdajů o 56 mil. Kč, což představuje snížení až o 14 procentních bodů. Oblast školství zajišťuje výdaje pro správu předškolních zařízení, základních škol a školského stravování.

Výdaje odboru organizačních a vnitřních věcí se pohybují za sledované období kolem 30 mil. Kč (asi 16 % z celkových výdajů). Výdaje odboru mají zpravidla klesající tendenci, až na rok 2005, kde došlo ke zvýšení. Nejvyšší hodnoty dosáhly výdaje odboru organizačních a vnitřních věcí právě v roce 2005 a nejnižší v roce 2008. Zajímavé je, že i když v absolutních hodnotách dochází za sledované období zpravidla ke snížení, tak podíl v procentech na celkových výdajích je rostoucí. Konkrétní hodnoty uvádí příloha č. 14.

Odbor sociálních věcí za sledované období snižuje své výdaje. Výjimkou je rok 2005, kde se výdaje pouze nepatrně zvýšily. V roce 2004 dosahovaly nejvyšší hodnoty, a to téměř 49 mil. Kč a roce 2008 ve výši 22 mil. Kč nejnižší hodnoty. Za sledované období tedy došlo k poklesu o 27 mil. Kč. Ve srovnání absolutních hodnot výdajů odboru, které mají tendenci klesající, v procentuálním vyjádření dochází v letech 2004, 2005 a 2006 k růstu a v letech 2007 a 2008 k poklesu viz příloha č. 14.

Odbor výstavby, vodního hospodářství a zemědělství má nejnižší výdaje ve srovnání s ostatními odbory ÚMOB. Nejvyšší částky dosahuje v roce 2004, kdy se výdaje pohybují ve výši 200 tis. Kč. V následujících letech 2005 a 2006 došlo ke snížení na 86 tis. Kč a v roce 2007 poklesly až na 11 tis. Kč. V roce 2008 představuje odbor výstavby, vodního hospodářství a zemědělství jediný odbor městského obvodu, který za daný rok neměl žádné výdaje. Vzhledem k tak malým výdajům se odbor pohybuje na nulové hranici podílu na celkových výdajích ÚMOB.

Rozpočet majetkového oddělení se zpravidla pohybuje pod 1 mil. Kč. Výjimkou je rok 2006, kdy odbor dosahoval výdajů skoro 2 mil. Kč z důvodu koupě pozemků. Ve sledovaném období jsou výdaje do roku 2006 rostoucí a od roku 2007 klesající. Výdaje plynou na konzultační, poradenské a právní služby, náklady soudního řízení, platby daní a poplatků a koupě pozemků.

Výdaje finančního odboru se v roce 2004 a 2005 pohybují kolem 170 tis. Kč. V roce 2006 se snížily na 130 tis. Kč a v následujícím roce zase zvýšily na 240 tis. Kč. Výrazně pak

vzrostly v roce 2008, když přesáhly částku 1 mil. Kč, což bylo způsobeno výrazným poskytnutím finanční podpory mnoha organizacím a klubům, které fungují v městském obvodu. V procentuálním vyjádření dosahují výdaje finančního odboru až na rok 2008 nulového procentního podílu na celkových výdajích městského obvodu. Finanční odbor poskytuje finanční prostředky formou darů, a to základním uměleckým školám, středním a vyšším odborným školám, dále prostředky na hudební, knihovnickou a tělovýchovnou činnost, na ostatní záležitosti kultury, využití volného času dětí a mládeže, na pomoc zdravotně postižený a jiné.

3.4 Saldo příjmů a výdajů městského obvodu

ÚMOb měl za sledované období přebytkové rozpočty, kdy celkové příjmy převyšovaly nad celkovými výdaji městského obvodu. Nejvyšší přebytek byl v roce 2008, kdy dosahoval přes 9 mil. Kč, nejmenší v roce 2007, kdy byl přebytek 4 mil. Kč, dále pak následoval rok 2004 s přebytkem přesahující 5 mil. Kč a roky 2005 a 2006 se přebytek rovnal 8 mil. Kč.

Tabulka č. 3. 5 Saldo příjmů a výdajů za období 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Příjmy celkem	287 194 498	221 799 308	206 323 835	194 895 525	172 664 616
Výdaje celkem	281 751 825	213 732 233	198 186 092	190 704 541	163 225 697
Saldo příjmů a výdajů	5 442 673	8 067 075	8 137 743	4 190 984	9 438 919

Zdroj: závěrečné účty z let 2004-2008, vlastní zpracování

Z přebytků z rozpočtů byly převážně spláceny jistiny a úvěry ÚMOb, dále také ve formě zapojení vázaných volných zdrojů byly poskytnuty prostředky např. bytovému odboru, odboru organizačních a vnitřních věcí, na pečovatelskou službu nebo úsek školství.

4 ASPEKTY BYTOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ V HOSPODAŘENÍ MĚSTSKÉHO OBVODU

Bydlení má v lidském životě zvláštní postavení. Je zpravidla spojováno s pocity osobní svobody a seberealizace a také je základním předpokladem životní jistoty a bezpečnosti člověka. Bydlení patří k základním lidským potřebám, které nelze nahradit. Zkušenosti mnoha zemí ukázaly, že bytová politika spolu s intervencemi státu do trhu bydlení je nepostradatelná k dosažení uspokojivé úrovně bydlení, má kladné sociální důsledky a přispívá k celkové spokojenosti obyvatel.²⁵

Trh s byty je v České republice velice rozsáhlý. Formy bydlení se člení podle vlastnictví na bydlení vlastnické, družstevní a nájemní. Obce plní v oblasti trhu s byty velmi důležitou úlohu. Statutární město Ostrava přeneslo správu bytové politiky spolu se svěřeným bytovým fondem na své městské obvody. Pro ÚMOB tuto správu vykonává bytový odbor ÚMOB.

4.1 Bytový fond městského obvodu

V roce 1991 byl zahájen bezúplatný převod bytového fondu obcím. Ve vlastnictví státu v podstatě zůstaly pouze domy, v nichž byla více než třetina podlahové plochy využívána k nebytovým účelům. Obce byly postaveny do role správců bytového fondu, do jejich působnosti přešla zodpovědnost za tvorbu lokální bytové politiky, byly nuceny nést náklady na provoz, správu a údržbu nově získaného majetku. Transfer bytového fondu však nebyl provázen posílením obecních rozpočtů o dodatečné finanční prostředky. Obce nebyly na novou úlohu připraveny, nebyla vytvořena žádná pravidla ani doporučení pro nakládání s bytovým fondem. Prostředky vybrané na nájemném na počátku 90. let ve většině obcí nepostačovaly ke krytí nákladů spojených s běžným provozem a údržbou bytového fondu, což představovalo zátěž pro obecní rozpočty.²⁶

ÚMOB spravuje bytový fond, který mu svěřilo Statutární město Ostrava. K 31. 12. 2008 spravuje obvod 213 bytových domů, ležících ve správním obvodu ÚMOB, z toho 3 domy s pečovatelskou službou. V tab. č. 4.1 jsou uvedeny počty obydlených bytů, neobydlených bytů a nebytových prostor, které má obvod k dispozici.

---

²⁵ Poláková, O. a kol, 2006, str. 11.

²⁶ Poláková, O. a kol, 2006, str. 61.

Tabulka č. 4. 1 Počet bytů a nebytových prostor k 31. 12. 2008

Bytové jednotky	počet
Byty	2376
Neobydlené byty	22
Nebytové prostory	79
Bytové jednotky celkem	2477

Zdroj: interní dokumentace, vlastní zpracování

Z celkového počtu 2477 bytových jednotek je 22 bytů neobydlených z důvodu jejich nezpůsobilosti k užívání nebo z důvodu demolice, kterou úřad pro jejich nepoužitelnost nařídil.

Nebytové prostory ÚMOB zahrnují garáže, garážová stání, ateliéry nebo nebytové prostory stavebně určené k jiným účelům.

Tabulka č. 4. 2 Počet bytů podle velikosti ke dni 31. 12. 2008

Velikost bytu	počet
0+1	117
1+1, 0+2	874
1+2, kk+2	768
1+3	536
1+4 a více	81
Bytů celkem	2 376

Zdroj: interní dokumentace, vlastní zpracování

ÚMOB má celkem 2 379 obydlených bytů, z toho 204 bytů v domech s pečovatelskou službou. Největší počet zahrnují byty o velikosti 1+1 a 0+2 a nejmenší počet bytů představují velké byty 1+4 a více. Konkrétní hodnoty uvádí tab. č. 4. 2.

4.2 Charakteristika bytového odboru

Oblast bytového hospodářství městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky spravuje bytový odbor (dále „BO“). BO spravuje záležitosti spadající do samostatné působnosti ÚMOB.

Mezi kompetence v samostatné působnosti BO²⁷ patří:

- správa bytového a domovního fondu, který je majetkem Statutárního města Ostravy,
- zajišťování oprav a údržby svěřeného domovního a bytového fondu,
- zabezpečování všech potřebných služeb v obecních domech (dodávky tepla, teplé a studené vody, elektřiny, kominické práce, splašky atd.),
- provádění vyúčtování služeb spojených s bydlením nájemců bytů v obecních domech,
- účtování výše úhrad za užívání bytů a služeb s tím spojených,
- zajišťování podkladů pro podání výpovědi z nájmu bytu,
- vedení evidence žadatelů o pronájem bytu a provádění její pravidelné aktualizace,
- zajišťování vyklizení protiprávně obsazených bytů,
- schvalování dohody nájemců o vzájemné výměně bytů na základě podaných žádosti o výměně bytů,
- vyřizování žádostí o schválení podnájmu v bytech,
- přebírá uvolněné byty a nebytové prostory,
- provádění měsíčních změn v nájemném a vytváření měsíční uzávěrky ve spolupráci s inkasním střediskem,
- řešení bytových záležitostí obvodu,
- příprava materiálů pro jednání Rady a Zastupitelstva městského obvodu.

BO je členěn na kanceláře podle záležitostí, kterými se zabývají. Koordinaci řízení všech pracovníků odboru má na starosti Ing. Lukáš Lesňák, který je pověřen vedením BO. Pracovnice bytové agendy spravují administrativu a kompletaci materiálů k zasedání rady a zastupitelstva městského obvodu. Dále má odbor dvě bytové techničky, které mají na starosti správu bytového fondu a komunikaci s nájemníky o opravách a ostatních záležitostech, týkajících se bytů. Investiční technik zajišťuje investice nad 200 tis. Kč, které musí projít výběrovým řízením. Jedná se zejména o investice na výměnu oken, zateplení domů apod. Vyúčtování služeb spojených s bydlením mají na starosti dvě referentky odboru. Jedna se stará o vyúčtování vody a elektřiny a druhá o vyúčtování tepla a provozu výtahů. Záležitosti uzavírání smluv s nájemníky spravují pracovnice předpisu nájmu a evidenci dlužníků, vymáhání nezaplacených nájmů a komunikaci s právní kanceláří, která městský

obvod zastupuje, vykonávají pracovnice pohledávek na nájem. Dále má BO také ekonomku, která vede účetnictví BO a komunikuje s finančním odborem ÚMOB.

4.3 Analýza bytového hospodářství

Financování bytového hospodářství je odlišné od financování ostatních odborů ÚMOB. Je to dáno tím, že bytový odbor má až o 2/3 vyšší rozpočet než ostatní odbory a hlavně také tím, že ve Statutu města Ostravy je výslovně stanoveno, co může být z rozpočtu bytového hospodářství financováno.

ÚMOB používá příjmy z nájmu bytů výlučně k financování správy, údržby, oprav a rekonstrukcí bytového fondu, jenž byl svěřen městskému obvodu. Příjmy z nájmu nebytových prostor může též použít k financování správy, údržby, oprav a rekonstrukcí nemovitého majetku, jenž byl svěřen městskému obvodu a k úhradě splátek úvěrů, půjček, návratných finančních výpomocí a úroků z nich, které byly městskému obvodu poskytnuty na opravy, údržbu, modernizaci bytového fondu a na odstraňování povodňových škod na bytovém fondu.²⁸

Z uvedeného odstavce je zřejmé, že příjmy bytového hospodářství plynou z nájemného bytů a nebytových prostor, které spadají do správního obvodu ÚMOB. Struktura a výše příjmů BO nebyla odborem poskytnuta. Pracovníci BO ovšem konstatovali, že jediným příjmem BO je právě nájemné. Statutem města Ostravy je rovněž stanoveno, že příjmy plynoucí ze správy bytového fondu tj. z pronájmu bytových a nebytových jednotek musí být opět použity na potřeby bytového fondu.

V ÚMOB spadají všechny pronajaté byty pod regulované nájemné. Výše nájemného je upravena zákonem č. 107/ 2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytu a o změně občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon se snaží o přiblížení tržního nájmu a nájmu regulovaného. Výše nájemného je vypočtena podle sazby za m², která je vynásobena výměrou bytu v m². Sazby určuje příloha č. 3 zákona č. 107/2006 Sb. a odvíjí se od kraje a počtu obyvatel daného města. Sazby ÚMOB byly např. 30,46 Kč/m² v roce 2007, 34,98 Kč/m² v roce 2008 a 41,64 Kč/m² v roce 2009, z čehož vyplývá, že tato sazba i celkové nájemné se každým rokem navyšuje.

---

²⁸

Statut města Ostravy

Výdaje rozpočtu ÚMOB, které jsou dále rozebrány, vychází z informačního systému Gordic, kde jsou od roku 2006 kumulativně za jednotlivé měsíce vyčísleny výdaje všech odborů městského obvodu. Sledovaným obdobím analýzy hospodaření bytového hospodářství jsou tedy roky 2006, 2007 a 2008, které bylo možné z informačního systému k poslednímu dni daných roků vygenerovat.

Celkové výdaje BO městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky za sledované období kolísají. V roce 2006 dosahovaly přes 80 mil. Kč, v následujícím roce vzrostly na téměř 85 mil. Kč a v roce 2008 došlo opět ke snížení, a to až na necelých 73 mil. Kč. Ve srovnání roku 2007, kdy byly výdaje nejvyšší, s rokem 2008, kdy byly nejnižší, došlo v roce 2008 ke snížení až o 12 mil. Kč. Konkrétní hodnoty výdajů bytového odboru městského obvodu za sledované období udává příloha č. 16.

Výdaje na platy zaměstnanců mají výrazně rostoucí tendenci. Za sledované období došlo ke zvýšení o necelé 3 mil. Kč. Podílově na celkových výdajích bytového odboru se podílejí 0 - 4 %. Od položky platů zaměstnanců se odvíjejí se svou rostoucí tendencí také povinná pojištění za sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, na veřejné zdravotní pojištění a na úrazové pojištění. Všechny tyto položky nedosahují podílu na celkových výdajích bytového odboru ani 1 %, mimo pojištění na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, které v letech 2007 a 2008 dosahují podílu alespoň 1 % na celkových výdajích bytového odboru.

Nákup materiálů, který není zařazen v jiné položce rozpočtu, nedosahuje ani 1 % podílu na celkových výdajích BO. Za sledované období tyto výdaje kolísají. V roce 2006 dosahovaly výdaje na nákup materiálů nejvyšší hodnoty, v roce 2007 došlo k výraznému snížení a v roce 2008 k mírnému zvýšení.

Další významnou položkou rozpočtu jsou zaplacené úroky z úvěrů, které se pohybují kolem 4 - 5 % z celkových výdajů oboru. Tato položka zahrnuje splátky úvěrů, které byly bytovému odboru poskytnuty na opravy panelových domů. Jedná se o úvěr ve výši 70 mil. Kč a druhý úvěr ve výši 20 mil. Kč, které každoročně splácí.

Výdaje na služby spojené s bydlením, jako jsou studená voda, teplo, plyn a elektrická energie, tvoří nejvýznamnější části rozpočtu bytového odboru. Dodavatelským společenstvem se poskytují ve formě záloh. Výdaje na studenou vodu se pohybují kolem 11 - 13 % z podílu na celkových výdajích bytového odboru a mají každoročně rostoucí tendenci na rozdíl

od výdajů na teplo, plyn a elektrickou energii, které za sledované období kolísají. Výdaje na teplo zahrnuje nejvyšší částky za služby spojené s bydlením, a to až 26 - 29 % z podílu na celkových výdajích odboru. Naopak nejnižší výdaje za služby zahrnuje plyn, který se pohybuje na podílu celkových výdajů pouze 0 - 1 %. Výdaje na elektrickou energii, přesahující každoročně 1 mil. Kč se na celkových výdajích podílejí 2 % za sledované 3leté období. Konkrétní hodnoty udává příloha č. 16..

Poštovní služby se každoročně pohybují kolem 90 tis. Kč, což nepředstavuje podíl na celkových výdajích ani 1 %. Patří sem hlavně odesílání poštovních zásilek občanům ÚMOB.

Služby peněžních ústavů kolísají kolem 700 tis. Kč a představují podíl na celkových výdajích 1 %. Tyto služby zahrnují poplatky za vedení běžných účtů a úvěrových účtů.

Výdaje za nákup ostatních služeb představují 2 - 4 % podíl na celkových výdajích BO. Výdaje této položky plynou na konzultační, poradenské, právní a jiné služby, které jsou důležité pro chod bytového odboru. Za sledované období mají výdaje na ostatní služby rostoucí tendenci, což je způsobeno čím dál větší potřebností právních služeb z důvodu neplatičů nájemného.

Nejvyšší výdaje BO jsou poskytovány na opravy a udržování, představující podíl 19 - 33 % na celkových výdajích odboru. Za sledované období mají výraznou klesající tendenci až o 14 procentních bodů. Položka převážně zahrnuje opravy a udržování svěřeného bytového fondu. Tyto výdaje jsou poskytovány na renovaci zdravotnické, elektroinstalace, fasád, oprav venkovních vodovodů, výtahů, střech, elektroinstalací apod.

Další významnou položkou jsou neinvestiční výdaje jinde nezařazené, které se podílejí na celkových výdajích obvodu 5 - 6 %. Za sledované období mají rostoucí tendenci a jsou zde zahrnuty výdaje, které nejsou započítány v položce opravy a udržování. Jedná se např. opravy kanalizací, balkonů, odstraňování plísní v bytech, výměny plynových sporáků, plynových topidel nebo ohřivačů vody v bytech nájemníků.

Výdaje na budovy, haly a stavby představují podíl na celkových výdajích bytového odboru 14 - 16 %. V roce 2006 činily 11 mil. Kč, v následujícím roce došlo v růstu na více jak 13 mil. Kč a v roce 2008 se zase snížily, a to až na 10 mil. Kč. Z uvedeného vyplývá, že výdaje BO na položku budovy, haly a stavby kolísají.

Ostatní položky rozpočtu BO jako jsou osobní výdaje, nájemné za prostory odboru, programové vybavení, ostatní nákupy jinde nezařazené nebo poskytnuté neinvestiční příspěvky a náhrady, nedosahují podílu na celkových výdajích bytového odboru ani 1 % za sledované období. Z toho lze usuzovat, že tyto výdaje jsou oproti ostatním položkám poměrně zanedbatelné.

4.4 Problém dlužníků bytového hospodářství

Největším problémem správy BO jsou neplatiči nájemného čili dlužníci. Ke dni 31. 12. 2008 evidoval městský obvod Mariánské Hory a Hulváky 528 dlužníků a celkový dluh na nájemném činil 7 218 393 Kč.

Odbor rozeznává dva druhy dlužníků. Jedním jsou dlužníci, kteří se do evidence dlužníků dostanou pouze tím, že nestihnou zaplatit předpis nájemného a inkaso do data splatnosti. Často se tomu děje např. z důvodu pozdní výplaty nebo nastavením limitů při automatickém stahování z účtu. Do této evidence dlužníků se totiž občan dostane i z důvodu chybějící 1 Kč. Lidé, kteří na dluh přijdou hned, se přicházejí na bytový odbor domluvit na zaplacení dlužné částky a také úroku z prodlení, který se rovná 2,5 promile z dlužné částky za každý den prodlení. Každý dlužník je posuzován individuálně a lze s ním sepsat dohodu o uznání dluhu. Bytový odbor upozorňuje své občany na nezaplacení nájemného písemnou výzvou.

Dále se odbor potýká se stálými neplatiči. Postup, podle kterého ÚMOB nakládá s těmito neplatiči nájemného, závisí na tom, jestli mají nájemní smlouvu na dobu určitou nebo neurčitou. Občanům, se smlouvou na dobu neurčitou, kteří 3 měsíce nereagují na výzvy k zaplacení, se posílá přes advokáta žádost o výpověď z nájmu pro neplacení nájemného. Ze zákona mají dlužníci, s nájemní smlouvou na dobu neurčitou, nárok na přístřeší po dobu nezbytně nutnou, které ovšem časově není stanovena. Pokud byt nevyklidí, podává se žaloba na vyklizení. Celý průběh žaloby se ovšem táhne, někdy trvá jednání i 2 roky, než nabude rozhodnutí právní moci. Je to způsobeno stálým odvoláváním nájemce, kdy se spor neustále protahuje. Po nabytí právní moci rozhodnutí se musí nájemce vystěhovat. Pokud se i tak nevystěhuje, tak se podává návrh na nařízení výkonu rozhodnutí na vyklizení bytu – exekuční vyklizení, kdy po nabytí právní moci vydaného rozhodnutí, do bytu přijde zástupce úřadu, policie, soudní vykonavatel a další potřební činitelé a byt je vyklizen.

Dlužníkům, kteří mají smlouvu na dobu určitou, není dále prodloužena smlouva. O neprodloužení smlouvy jsou písemně upozorněni ještě před ukončením platnosti trvání smlouvy. Po skončení nájemní smlouvy jsou povinni se do určeného data vystěhovat a odevzdat byt. Pokud nájemce do určené doby byt nevyklidí, tak se postupuje podáním žaloby na vyklizení a dále žaloby na nařízení výkonu rozhodnutí na vyklizení bytu s postupem stejným jako u nájemních smluv na dobu neurčitou.

BO může také na nájemce, kteří nevyklidí byt podat žalobu za bezdůvodné obohacení, kde je s nezaplaceným nájemným a úroky z prodlení povinen uhradit také náklady za bezdůvodné obohacení i s úroky za bezdůvodné obohacení.

Jak by se dal zlepšit problém dlužníků městského obvodu? ÚMOb nemůže použít jiné postupy, než je neustálé podávání žalob. Celý koloběh od podání první žaloby až po okamžik, kdy rozhodnutí na nařízení výkonu rozhodnutí na vyklizení bytu nabude právní moci, nemůže ÚMOb nic dělat, než čekat a nájemce bytu si v bytě pořád bydlí dále a dluh se neustále zvyšuje. Mnohdy se jednotlivé případy táhnou až několik let z důvodu neustálého odvolávání nájemníka a protahování řízení. Právní řád České Republiky nedává městskému obvodu žádnou pravomoc zasahovat v dané situaci vlastními silami. Ke změně této situace je zapotřebí celková přeměna právního systému v oblasti dlužníků. Zamezení zbytečných průtahů soudních řízení by zcela určitě snížil celkovou zadluženost městského obvodu. Právní systém České Republiky by měl zvětšit pravomoc městského obvodu zasahovat k řešení situace i jinými způsoby, než neustálým čekáním, rozhodnutí žalob nebude právní moci. Dále by situace neplacení nájemného mohla zasahovat také do oblasti sociálních dávek, kdy by mohla být určitá částka ze sociálních dávek přímo odváděna na financování bydlení daného dlužníka. Ve velkých případech se totiž stává, že dlužníci, kteří jsou závislí na sociálních dávkách, které dostávají od státu, použijí tyto dávky na někdy k životu nepotřebné věci, ale dluh na nájemném je vůbec nenapadne platit.

5 ZÁVĚR

Bakalářská práce pod názvem Bytové hospodářství městského obvodu je zaměřena na celkovou analýzu hospodaření městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky a blíže se zaměřuje na problematiku bytového hospodářství.

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat hospodaření městského obvodu se zaměřením na bytové hospodářství. Tento cíl byl naplněn ve 3. kapitole, která se zabývá analýzou hospodaření městského obvodu jako celku a také ve 4. kapitole, která je zaměřena na hospodaření bytového odboru.

Při analýze hospodaření městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky bylo vycházeno ze závěrečných účtů městského obvodu z let 2004 - 2008. Rok 2009 není v práci rozepisován z důvodu dosud neschváleného závěrečného účtu. Při sestavování rozpočtu vychází jako každá jiná obec z rozpočtů z minulých let a také z rozpočtového výhledu. Své příjmy člení na daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace. Ovšem ve výdajích lze sledovat značný rozdíl oproti všeobecným pravidlům obcí v ČR. Městský obvod ve svých závěrečných účtech udává rozdělení výdajů podle jednotlivých odborů a oddělení úřadu nikoli podle druhového členění rozpočtové skladby.

Celkové příjmy městského obvodu za sledované období klesají, což je způsobeno každoročním poklesem přijatých dotací. V roce 2004 se celkové příjmy rovnaly 287 mil. Kč a každoroční snížení příjmů způsobilo pokles příjmů až na téměř 173 mil. Kč v roce 2008, což je snížení o 114 mil. Kč za sledované 5leté období. Největší příjem plynul městskému obvodu z přijatých dotací, ale postupně se dotace snižují a převládají nedaňové příjmy. Daňové a kapitálové příjmy jsou již příjmem méně významným.

Daňové příjmy městského obvodu tvoří podíl na celkových příjmech městského obvodu 7 - 15 %, což je velmi zajímavé ve srovnání s celorepublikovým průměrem, kde se daňové příjmy podílí na celkových příjmech obcí 57 % (v roce 2008) a tvoří tedy největší část příjmů obcí v České Republice. U městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky tomu ovšem tak není. Je to způsobeno tím, že příjmy městského obvodu jsou dány Statutem města Ostravy, kterým se městský obvod musí řídit. Statut města Ostravy stanovuje, které příjmy si městský obvod může do svých rozpočtů zahrnout a největší příjmy jako je daň z příjmů nebo daň z přidané hodnoty mezi těmito příjmy nejsou. Příjmy plynoucí z těchto

daní plynou do rozpočtu Statutárního města Ostravy a městským obvodům jsou pak přidělovány v podobě dotací.

Nedaňové příjmy se podílejí na celkových příjmech městského obvodu 31 - 53 %, za sledované období se jejich absolutní hodnota výrazně nemění, ale stagnuje kolem 90 mil. Kč. Důvodem zvyšujícího se procentuálního podílu nedaňových příjmů na celkových příjmech městského obvodu jsou klesající hodnoty přijatých dotací. Největší příjmy z nedaňových příjmů plyne městskému obvodu z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí, které zahrnuje nájemné bytů a nebytových prostor, plynoucí bytovému odboru na správu svěřeného bytového fondu.

Kapitálové příjmy se podílejí na celkových výdajích městského obvodu 1 - 4 %, čímž jsou nejnižším druhem příjmů městského obvodu. Za sledované období kolísají.

Přijaté dotace jsou pro městský obvod velmi důležitým příjmem. Na celkových příjmech se podílejí 32 - 60 % a za sledované období výrazně klesají. Největší přijaté dotace plynou městskému obvodu z rozpočtu města, což je dáno tím, že městský obvod Mariánské Hory a Hulváky je městským obvodem statutárního města Ostravy, a proto jsou mu z rozpočtu města poskytovány největší dotace. Důvodem snižování celkových přijatých dotací je skutečnost, že od roku 2005 nezískal městský obvod dotace od krajů a investiční dotace z všeobecné pokladní správy v roce 2005 a od roku 2006 je dále bez neinvestičních dotací ze státních finančních aktiv a od roku 2007 bez investičních dotací ze státních fondů. V roce 2006 a 2007 nezískal obvod také žádné investiční dotace ze státního rozpočtu.

Výdaje městského obvodu, jak už bylo zmiňováno, se člení v závěrečných účtech podle jednotlivých odborů a oddělení. Za sledované období výrazně klesají, a to z 282 mil. Kč v roce 2004 až na 163 mil. Kč v roce 2008, což znamená za sledované období pokles až o 118 mil. Kč. Nejvyšší výdaje má odbor bytového hospodářství, který je rozepsán ve čtvrté kapitole bakalářské práce.

Saldo příjmů a výdajů městského obvodu má kladné hodnoty tzn. městský obvod Mariánské Hory a Hulváky hospodaří za celé 5leté sledované období s přebytkovým rozpočtem. Tento přebytek je převážně poskytován na splátky jistin a úvěrů městského obvodu.

Bytový odbor je nejvýznamnější odbor městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky. Jeho specifické postavení spočívá ve výši jeho rozpočtu, který převyšuje nad ostatními odbory až o 2/3. Odboru plynou v zásadě příjmy z nájmu a Statutem města Ostravy má výslovně stanoveno, na co všechno mohou být tyto příjmy použity tj. převážně na správu a opravy bytového fondu, který byl obvodu svěřen statutárním městem.

Bytový fond, který byl městskému obvodu svěřen do správy Statutárním městem Ostrava, zahrnuje ke dni 31. 12. 2008, 213 domů, z toho 2 376 obydlených bytů, 22 neobydlených bytů a 79 nebytových prostor. Nejvíce bytů zahrnují byty o velikosti 1+1 a 0+2. Opravy a správa bytového fondu jsou dle statutu města Ostravy financovány z nájemného.

Rozpočet bytového odboru, který je dále rozebrán, vychází z informačního systému Gordic, kde jsou od roku 2006 zaznamenány výdaje všech odborů městského obvodu. Analýza hospodaření bytového hospodaření je tedy za sledované 3leté období 2006 - 2008. Celkové výdaje za toto období kolísají kolem 80 mil. Kč.

Nejvýznamnější položky rozpočtu bytového odboru jsou výdaje na opravy a udržování bytového fondu (14 – 26 mil. Kč), které mají za sledované období klesající tendenci, výdaje na budovy, haly a stavby (10 – 13 mil. Kč), výdaje na služby spojené s bydlením, kterými jsou teplo (21 – 25 mil. Kč), studená voda (9 mil. Kč), elektrická energie (1 – 2 mil. Kč) a plyn (kolem 0,5 mil. Kč), dále výdaje na vlastní úroky (kolem 4 mil. Kč), nákup ostatních služeb (kolem 2 mil. Kč) nebo ostatní neinvestiční výdaje (4 mil. Kč). Ostatní výdaje rozpočtu jsou již méně významné.

Vzhledem k tomu, že bytový odbor nebyl schopen poskytnout údaje týkající se jeho příjmů, jsou v práci rozebrány pouze výdaje. Podle Statutu města Ostravy, kterým se ÚMOB musí řídit, je stanoveno, že příjmy z nájemného mohou být použity pouze na výdaje bytového hospodářství. Pronájem všem bytů se řídí regulovaným nájemným a jeho výše je stanovena podle tabulek přílohy č. 3 zákona č. 107/2006 Sb., kde jsou uvedeny ceny nájmu v Kč/m². Když ceny vynásobíme výměrou daného bytu, tak dostaneme celkový nájem za byt bez záloh.

Jako **hypotéza** práce bylo stanoveno, zda je úřad městského obvodu schopen zakročit proti neplatičům nájemného. Výkladu této hypotézy byla věnována celá podkapitola 4. 4. Neplatiči nájemného neboli dlužníci jsou největším problémem bytového odboru. Dluh na nájemném činí ke dni 31. 12. 2008 přes 7 mil. Kč s počtem 528 dlužníků městského

obvodu. Odbor proti dlužníkům ovšem nemůže zakročit jinak než tím, že s nimi rozváže nebo neprodlouží nájemní smlouvu a čeká, až se nájemníci vystěhují. Ovšem mnoho dlužníků se ani po ukončení nájemní smlouvy nevystěhuje a pracovníci bytového odboru nemají pravomoc proti tomuto jednání jinak zakročit, než podávat na bývalé nájemce žaloby. Jedná se o žalobu na vyklizení, a pokud ani ta nezabere, podává se návrh na nařízení výkonu rozhodnutí na vyklizení bytu. Celý soudní proces se ovšem táhne někdy až 5 let a dluh tím neustále narůstá. K řešení problému je zapotřebí přeměna právního řádu České Republiky, který by měl být rozšířen o paragrafy, jak nakládat s dlužníky nájemného. Úřad by měl mít větší pravomoc jednání při vyklizení bytu, aby nemusel čekat na pravomocné rozhodnutí soudu, jedná se přece o byty ve vlastnictví města. Naopak nájemníci, kteří měli smlouvu na dobu neurčitou, mají ze zákona právo na přístřeší na dobu nezbytně nutnou. Není ovšem stanoveno, jak dlouhá tato doba musí být, ani jaké přístřeší by jim měl ÚMOB na nezbytně nutnou dobu poskytnout. Tato skutečnost zase navazuje na problém, kdy nájemník původní byt dobrovolně neopustí. Odpovědí na hypotézu tedy je ano, může zakročit proti neplatičům nájemného, ale pouze neustálým podáváním žalob a čekáním na pravomocná rozhodnutí soudu. Jiným způsobem zakročit ze zákona nemůže.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Publikace:

1. BŘEŇ, J. a kol. *Obce 2008-2009*, ASPI, Praha 2008, 1092s. ISBN 978-80-7357-331-7,
2. PEKOVÁ J., *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Management Press, Praha 2004, 375s. ISBN 80-7261-086-4,
3. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M., *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. přepracované vydání, Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5,
4. POLÁKOVÁ, O. a kol., *Bydlení a bytová politika*. 1. vydání, Ekopress, s. r. o., Praha 2006, 294s. ISBN 80-86929-03-5,
5. PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2. vydání Praha: Grada Publishing, 2009, 304s. ISBN 978-80-247-2789-9.

Zákony:

1. zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů,
2. zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů,
3. zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů,
4. zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů,
5. obecně závazná vyhláška č. 11/2000 Sb., Statut města Ostravy,
6. vyhláška č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.

Elektronické zdroje:

1. Městský obvod Mariánské Hory a Hulváky. *Pár slov o historii Mariánských Hor* [online] c2009, [cit. 2010-02-03]. Dostupný z WWW: <www.marianskehory.cz>
2. Městský obvod Mariánské Hory a Hulváky. *Údaje o obvodu* [online] c2009, [cit. 2010-01-25]. Dostupný z WWW: <www.marianskehory.cz>

3. Městský obvod Mariánské Hory a Hulváky. *Odbory úřadu, oddělení úřadu* [online] c2009, [cit. 2010-02-21]. Dostupný z WWW: <www.marianskehory.cz>
4. Městský obvod Mariánské Hory a Hulváky. *Bytový odbor* [online] c2009, [cit. 2010-04-03]. Dostupný z WWW: <www.marianskehory.cz>
5. Historie hornictví. *Důl Ignát – Jan Šverma* [online] c2009, [cit. 2010-02-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.hornictvi.info/histhor/lokality/okr/20.htm>>
6. Obec a finance. *Územní rozpočty v roce 2006* [online] c2007, [cit. 2010-01-30]. Dostupný z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6281227>>
7. Obec a finance. *Hospodaření obcí, bilance příjmů a výdajů za rok 2007* [online] c2008, [cit. 2010-01-30]. Dostupný z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6331702>>
8. Obec a finance. *Hospodaření obcí a krajů v roce 2008* [online] c2009, [cit. 2010-01-30]. Dostupný z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6388940>>
9. Tománek, P. *Hospodaření krajů a obcí* [online] c2009, [cit. 2010-01-17] Dostupný z WWW: <<https://portalekf.wps.vsb.cz/wps/portal/>>
10. Wikipedie. *Mariánské Hory a Hulváky* [online] c2010, [cit. 2010-01-26]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mari%C3%A1nsk%C3%A9_Hory_a_Hulv%C3%A1ky>

Ostatní zdroje:

1. Závěrečné účty z let 2004 – 2008
2. Informační systém Gordic
3. Interní dokumentace

SEZNAM ZKRATEK

ÚMOB   MĚSTSKÝ OBVOD MARIÁNSKÉ HORY A HULVÁKY

BO   BYTOVÝ ODBOR

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne .....

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....